

Ordinis medici ... decani J.A. Murray ... Observationum et animadversionum super variolarum insitione satura, sectio prima [-tertia] / [Johan Anders Murray].

Contributors

Murray, Johann Andreas, 1740-1791.

Publication/Creation

Göttingen : J.C. Dieterich, 1779.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/apd79fh6>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

16
ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA R. GOTTINGENSI
D E C A N I

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROFESSORIS ORD. ET HORTI R. BOTANICI
PRAEFECTI

OBSERVATIONVM
ET ANIMADVERSIONVM
SUPER
VARIOLARVM INSITIONE
SATVRA.

SECTIO PRIMA.

QVA

SOLLEMNIA INAUGVRALIA

ALIQVOT

DOCTISSIMORVM MEDICINAE CANDIDATORVM
SIGNIFICANTVR.

GOTTINGAE,

Typis JO. CHRIST. DIETERICH,

1 7 7 9.

ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA R. GOTTINGENSIS
DECANI

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROE. SSORIS ORD. ET HORTI R. BOTANICI
PRAEFECTI

OBSEKVATIONVM
ET ANIMADVERSIONVM
SVPER
VARIOLARVM DISTINCTIONE
SATVRA.

SCRIPTA REXIA.

CVL

SOLFEMNIA INAVGVRAIA

ALIBET

DOCTISSIMORVM MEDICINAE CANDIDATORVM
STUDENTIVM

GOTTINGAE
THEO. CHRIST. DIETRICHI

1773

DE
INSITIONE VARIOLARVM.

SECTIO PRIMA.

Derisa iam dudum superstitiosa Graecae Thessaliensis, cui ceteroquin insitionis variolarum ars insignia debet, in huius exercitio industria est, comprecationibus protractis, incisionibus in formam crucis factis, selectu pro hisce eorum membrorum, quibus seruatori clauis transfixi fuerant, candelarum certo numero in aris accenso, aliisque ritibus, credulae plebis mentem pascentibus, comprehensa. Serius longe deridere, vel, quod magis decet ingenuum virum in re graui et seria, vituperiis digna, improbare, vitare, emendare didicimus male sedulas medicorum plerorumque in insitionis administratione ambages, licet superstitione qualibet, vi, quam intulerunt vitae salutique humanae, nocentiores. Non multi numerantur anni, quod praeparatio corporis per specifica sic dicta explosa fuerit, quibus quidam ita indulserunt, vt maculas siue exanthemata, quae vi medicamenti emerferant, insitione emerfisse arbitrati, euentu subinde funesto homines nouae infectionis periculo subiicerent. Alii peccarunt in nimio diaetae rigore vel ante insitium morbum vel sub eodem praescripto, quum tamen praeset, in pristina vitae norma, si per se vitio careat, persistere, et, si quid in hacce mutandum sit, hoc pro diuersitate naturae cuiuslibet fiat necesse sit. Nec carceris amplius damnamus insontes per plurium hebdomadum spatium, intra conclaue ab hominum commercio quolibet eos arcendo, sed liberam frigidamque auram illis concedimus, confabulationem, lusus idoneos, imo imperamus, modo eo stadio, quo insitionis effectus adhuc in ambiguo est, accessus suspectorum interdicatur, et dein infectio eorum vite-tur, qui variolis nondum laborarunt. Nec pellentibus intempestiuis insitione affectis beneficium artis eripimus, quod paullo ante illis erogauimus; sed raro, praeter aërem, qualem indicaui, aliis auxiliis, quam copioso acidulo potu et leui alui subductione, nisi sponte vel per ciborum delectum aperiatur, in eorum leuamen indigemus. Instrumenta artificiosa, SCHOVTENIANVM, HOSTYANVM, GATTIANVM, alia, eo-

dem fere sacro horrore iam contemplamur, quo loricas ferreas, scuta, sclopetata grandaeuae aetatis, in armamentariis bellicis raritatis causa seruata, simplicitati litantes et persuasi, etiamsi haecce instrumenta ad metum apud infantes arcendum aliquid facerent, non magni momenti esse apud istos commotionem animi fortio-rem, certe equidem persuadeor. Non auxiliatrice manu chirurgi amplius opus est in plagis inferendis vel deligan- dis, nisi vulnera ad finem molestias facessant, mechanicam opem requi- rentes, quippe quum insitionis ars non plagis istis inferendis (dextrorsum enim, sinistrorsum, an ad perpendiculum vergant, non refert) et per hasce virus variolosum immittendis, sed naturae iusto moderamine con- tineatur. Quicquid theoria olim de usu longiorum profundiorumque vul- nerum asseueraret, vnde largum et dolorosum sanguinis profluvium, in- flammatio dira cum sequelis saepe funestissimis: iam acquiescimus in pun- cturis vel incisionibus minutissimis apice lanceolae factis, vix cruentis, per quas, si fieri possit, fluidum pus variolosum insinuamus, omittentes carptum linteam, vnguentum, emplastrum, splenium, fasciam (nisi haec vi- deatur frictionis vitandae causa, commoda), omnemque alium appara- tum, quo aucupari gloriolam apud credulos haud pauci tentarunt, alio veriori merito denudati. Filis pro insitione tum modo iam vtimur, quan- do pus liquidum non suppetit, quum contra ea vulgaris antea praxis in fi- lorum pure varioloso infectorum per vulnus applicatione consisteret.

Et in hacce aurea simplicitate iam ingenuus quilibet sagaxque me- dicus variolas inferendo subsistit, idque tanto iustius, quoniam euentus felicitas plurimam inde partem dependet. Nec poenituit me, eundem hucusque me Gottingae pressisse tramitem, quum insitionem administra- rem, quae faustissime mihi cessit, etiam quum epidemice a. 1777. variolae grassarentur. Igitur non ad me saltim spectant mortes, quae anno dicto in hac vrbe ex insitione contigisse publice narrantur a), quarum rumor et mul- tos vrbis nostrae incolas postea deterruit ab insitionis beneficio vel quae- rendo vel accipiendo, vt, quantum equidem noui, inde ab hoc tempore nemo medicorum ad idem heic impertiendum vocatus fuerit, praeter me, qui anno subsequente filium meritissimi Professoris PEPIN illius participem reddidi, cuius insitionis historiam, quoniam momenta quaedam non vul- garia

a) V. ill. SCHLÖZERI *Briefwechsel Th. 2. Heft II. p. 274. sq.* et Cl. KLAERICH *Pensum in Hannöv. Magaz. 1778. n. 14.*

garia complectitur, infra exponam. Inſpergam vero et ſubiungam alias eo ordine, quem argumentorum quorundam grauiorum, in quae ſub ipſo rei exercitio incidi, de inſitionis arte conſideratio dictat. Quae ipſa ſi aduerſa magis quam fauens huic artificio quibusdam videatur, ſciant, me, qui ipſe liberos meos mihi cariſſimos inſitioni feliciter ſubmiſi, id modo eadem pro ſcopo habere, vt quosdam attentiores et cautiores in eiſdem exercitio reddam, alios excitem, vt in defectibus quibusdam adhuc reſiſtendis ſupplendis neruos intendant.

Quae in recentiſſima inferendi variolas methodo perpetua ſint, plurimumque ad vitam ſeruandam fauſtumque decurſum conſequendum et mala pediſſequa arcenda conferant, perpendens, duo modo offendo, puris ſcilicet fluidi per vulnuſculum immiſſionem, et frigidi aëris liberum com meatum; vt ideo RHASIS ſiue SYDENHAMI frigidum varioloſorum regimen cum Graecae feminae placita puris fluidi adminiſtratione coniunctum totius artis neruum conſtituere videatur. Iniunxit inſuper b. WAGLERVS b) tanquam rem neceſſariam, et, vt equidem arbitror, optimo iure, potum diluentem, refrigerantem, copioſe ſub ipſo morbo inſitio bibendum. Linquimus itaque SVTTONIANA arcana; nec DIMSDALII miſcelam antimonialis cum mercuriali medicina et vſum purgantis ante encheireſin et poſt eam factam tanti aeſtimamus, quin omitti ſaepiſſime poſſe agnoſcamus.

Quum L. B. A DIMSDALE fluxo puri praerogatiuam haud medio-
crem tribuat, miror valde, quod non excuſſerit euidentius, quamnam
nominatim ab illo exſpectet. Non exigua ſane haec eſt, quod fluidum
pus longe certius miaſma impertiat, quam in filo ſiccatum. Vix enim
moleſtius aliquid accidere poteſt vel aegro vel medico, quam poſt prae-
uiam per plures hebdomades praeparationem falli exſpectatione ſua, re-
nouari debere priſtina praefidia, quum eorum fructus colligere iam in
ſpe eſſet, variis naſutulorum per hoc interuallum iudiciis patere, ſub quo
aliquando minus opportuna in temperie vel aliis atmosphaerae momentis
mutatio incidit, nec raro periculum aeger ſubit miaſmatis varioloſi natura-
li via vel alius inquinamenti epidemici contrahendi. Fluidum pus et ſub-
tepidum omnino facilius longe reſorberi a diſciſſis vaſculis neruulisque

A 3

pot-

b) in cl. GATTI *Betrachtung üb. d. Verfahren bey der Inocul. d. Blatt. überſ.* p. 145. 148.

potest, quam emolliendum vulneris latice, hinc et citius certiusque contaminat. Inficit adeo eos fluidum pus, qui efficaciam fili, virtutis apud alios comprobatae nec actione sua vlllo modo turbatae, eluserunt; vt et ego cum aliis expertus sum. Videtur hoc eadem de causa mitius afficere systema neruosum, quum hostilem suam vim per apertas quasi portas exferat, nec iisdem post pertinacem repugnantiam impetuose effractis: certe plures homines qui vna insitioni subiiciat, nonnullos filis, alios fluido pure peractae (ceteris, quae effectum mutare possent, non neglectis), blandius longe decurrere morbum in hisce, qui recens pus adhibuerunt, manifeste experietur. Porro ipsa fila indita tam materiei suae, quam pressione a superimposito emplastro vel circumiecta fasciâ, qua loco suo retinentur, molestum irritamentum excitant; et prout subinde in hominibus adeo variolas naturales iam eluctatis, vel et subinde iis, quibus irrita euadit per fila insitio, rubedine, pruritu aliisque notis infectionem vere contigisse per aliquot dies imponunt: ita, quando haec vere contingit, plagas saepe iusto magis fila inflammant, molestum erysipelas creant, tumores in vicinia vel axillis generant, et, licet primis diebus ablata, consolidationem vulneris difficiliorem reddunt. Quae quidem incommoda tanto molestiora, si vulnera vltra necessitatem longa profundaue inflicta et pinguedinosi deligatio facta. Haud tamen audeo hominem, cum quo variolae artificiales communicandae, in idem conclaue admittere, quo variolis naturalibus laborans decumbit, infectionem per os metuens. Nec opus fuit, dum in capsula eburnea tantillum puris facile seruari potuit, vel, si haec defuerit, guttulas aliquot puris charta cerata excepi, quam capitulo fistulae tabacinae recentis, epistomio ex cera clauso, indidi, applicatione dein puris mutatis vestibis facta.

Frigoris moderatioris effectus eximios et sani et aegri in vniuersum experiuntur, sed magis vel minus beneficos pro naturae quorumlibet diuersitate. Nihil ad debilitatum systema neruosum roborandum, tonum vasorum flaccidorum restituendum, humores compingendos, et animi vires intendendas efficacius, nihil quoque ad putredinem coercendam praestantius frigore est, siue istud per auram superficiem corporis alluat, siue per aquam ei applicetur varia arte, siue potulenti cibique vehiculo ore hauriatur. Frigus vero in motum redactum si ad corpus allidit, tanto magis

gis nervos concutit, et omnes reliquas partes horum imperio subiectas; hinc et flatus frigidi, immersiones in aquam frigidam, perfusiones aquae ex vasis violenter excussae rel. tanto maiorem vim exercent. Quantum autem frigus in febribus et nominatim febre variolosa et symptomatibus quibuslibet fociis mitigandis, coercendis, valeat, quantum contra ea calor lecti, aëris, potus, medicaminum, in variolis febrem intendat, cephalalgiam, deliria, anxietatem, dolores rel., numerum variolarum vna cum putredine, augeat, crises necessarias per salivam, lotium, aluum perturbet, quemlibet sua experientia condocere potest. Innumeros igitur aegros variolis naturalibus fere prostratos frigoris diuina potentia potissimum in vitam sanitatemque reuocauit. Nec eodem praeprimis beneficio, quin liberalius erogato, multa millia hominum feliciter insititias variolas superasse negabit, nisi qui historicam fidem omnem conuellere audeat. Prout vero semper proportio quaedam inter vim medicamenti et vim morbi ad felicem curationem requiritur: ita et in frigoris per auram potum vel quemcunque alium modum administratione, quod ipsum in hoc morbo, si quid aliud vnquam, medicamenti nomine dignum est. Dabo igitur quidem lubens RHASI, saepe profuisse aegris variolas subituras, praeparationis instar, non liberum modo accessum frigidi aëris potumque frigidum, balneationem frigidam, quin imo, si iam symptomata morbi ingruerint, ad extinguendum febrilem aestum aquam frigidissime et copiosissime potam. Largiar anonymo auctori, c) temeritatis etiam si variis notis alias suspecto, in insulis Americanis, in quibus aëris calor raro 76. gradu therm. Fahr. inferior est, putridis variolis vnice aliquoties suffecisse perfusionem aquae frigidae sub intensissimo febris gradu factam, vel commorationem aegri inter duas ianuas apertas, vt perflatu refrigerium caperet. Non repugnabo bene cessisse in Bengalia Gymnosophistarum morem, post variolarum insitionem ad febris vsque exortum, dein eruptione facta ad finem vsque morbi quotidie aegros gelida aqua perfundendi; concedamque HOLLWELLIO d), qui haec narrat, pustulas sub praesentissimo periculo collapsas audaci hocce consilio fuisse eleuatas pureque incantamento quasi repletas. Nec in dubium vocabo prosperum successum, quo centum et duodecim homines in insulis maxime septentrionalibus Scotiae di-

e) libri *Practical Remarks on West-India Diseases* p. 117.

d) *Account of the manner of inoculating for the small-Pox in the East-Indies* p. 34.

dicuntur e) infitionem subiisse, licet sub tanta penuria ligni, vt vix cibis coquendis sufficeret, et licet horum multi denudatis pedibus per niuem glaciemque incederent. Credam et disparuisse Vindobonae, moderante rem celeberrimo INGENHOVSS f), conuulsiones infantis infitione variolosi, quum per apertam fenestram frigidae aëri illum exponeret. Verum non omnia omnibus conueniunt. Sub febre effrena aestuque ob putridum fomitem immodice grauante saepe sine incommodo aeger perferre potest frigus, sano molestissimum nec innocuum. Alia omnino ratio est hominum exercitatione corporis, balneatione frigida, inclementia aëris, cibis siccioribus, induratorum: alia hominum, sedentariae vitae, calidis ferculis potibusque, teporique aëris inter hypocausta coërciti assuetorum. Alia hominum, qui animalis victus, aromatum, potuum spirituosorum, copioso vsu caloris naturalis augmentum notabile contraxerunt, iisdemque de causis febrem efferauiorem perpeti solent, quo in casu Angli versantur: alia eorum, qui victu potuue tenui, aquoso, blando minusque nutriente acquieuerunt. Ita inhorrescit rigetque hysterica femina, vir laboribus excretionibusque nimis eneruatus vel infans tenellus ad eum frigoris gradum, qui robustioris cutem voluptatis sensu afficit. An porro idem est, aurae liberum per fenestras vel ianuas commeatum vtrum media hieme an vere vel autumnno concedas? idem, exspatiari vel efferri extra aedes et in campos, quando gelu omnia rigent, venti frigidi saeuiunt, nubibus effunditur gelidus imber, ac quando contrario modo haecce omnia sese habent? idem, bibere aquam aëris benignitate sponte tepescientem, ac non aliam potare, quam, quae inhorrescente corpore ex puteo ab aegro ipso hausta fuerit? Sed multiplicem hancce incidentium vel circumstantium rerum varietatem non curant SVTTONES eorumque affeculae. Imo ne diuersorum quidem stadiorum variolosi morbi rationem habent. Equidem etsi liberum frigidumque aërem per totum decursum morbi approbem et sollicite eundem aegris sub infitione variolarum conciliem, ita tamen moderandum esse arbitror, vt febrem quidem eruptioni praeuiam mitiget, non suffocet, porro vt, instante eruptione, paullo maior tepor admittatur, praecipue si febris iusto

mitior

e) MONRO's Account of the Inoculation of Small-Pox in Scotland p. 27.

f) A ROSENSTEIN om Barns Sjukdomar. p. 179.

mitior praecefferit. Etenim febrem ad euoluendum latens miasma variolosum necessariam iudico, et in hac, quum et morbus absque pustulis absolui possit, veram eius essentiam pono. Quantum vero frigus febrilem impetum refragnet, satis superque egomet cognoui, probeque animaduerti, horis illis, quibus persuasione seueriori aegrum extra lectum retinui, illum fuisse blandiorem, quam vbi vel lassitudo, vel nocturnum tempus, vel cognatorum nutricumque indulgentia siue praeiudicium, lecto aegrum affixerat; et licet in eo quidem exceptiones nonnullae g) locum habere queant, quod, quo mitior febris, eo parcius pustularum numerus subsequuturus sit: plerumque tamen, quo blandior febris, eo pauciores variolae pullulant. Ita vidi sub insitione a. 1777. inter quatuor eiusdem parentis liberos, quorum interesse existimabat medicus insitor ad febrem alendam eruptionemque promouendam foueri verno tempore conclauis calefacto, infusoque florum Sambuci calide et copiose poto, duos, qui sese hisce fomentis prae naturali alacritate subtrahentes mitissime affecti sunt, paucissimisque bene suppurantibus emerferunt (quod praeprimis filio subinde per ianuam apertam clam aufugienti accidit), dum reliquos effraena febris, tumor faciei ingens, copiosa variolarum eruptio cum omnibus hancce concomitantibus incommodis et diuturna molestaque plagarum suppuratio mulctabat, horumque parentes in metum atrocissimum futuri euentus coniiciebantur. Mihi et maxime probabile, infantes tenellos variolis vel ideo grauius affici, quod fotu corporis nutricum, a quibus gestantur et quibus accumbunt, iusto magis incalescant, et in hosce beneficium istud aëris liberi aluentis, quo maiores infantes vel adulti sedendo vel ambulando fruuntur, cadere nequeat. Cauendum tamen, ne vitando Scyllam in Charybdim incidas. Dubio enim caret, iusto tenuiori diaeta, repetitis purgantibus, item frigoris immodici et intempestiui vsu eneruari tantopere vires corporis, vt fomes variolosus suscitari, circumagi, subigi, eliminari nequeat, vel etiam si motus aliquos peragat, hi salutaris depurationis officio non sufficiant. Et huic nimiae corporis debilitationi adscribo, quod saepe post insitionem euanidae modo effectus in plagis notae, nimirum exiguum sed fugax molimen febrile, quin maculae tantummodo paucae, vel eleuata quaedam exanthemata absque debita duratione et suppuratione sese exseruerint, quibus

g) Vid. ill. CAMPER de emolumentis et optima methodo insit. variol. p. 70.

bus si credulitas infitoris nimis confisa fuit, nec hicce artem, prout par est, iteravit, aeger periculum nouae improuisae infectionis in ignominiam infitionis incurrit. Hoc quoque nimium per frigoris praecipue austeritatem virium dispendium in culpa habeo, quod in haud paucis post infitionem eruptio non suo vnice stadio contingat, sed et saepe serius, quum nihil eiusmodi expectetur, noui pustularum prouentus fiant, licet et aliae recidiuae huius efflorescentiae causae subesse possint, vt exemplo infra suppeditando constabit.

Nec minimum ad successum, quo hucusque in variolarum infitione gauisus sum, contulisse arbitror potum copiosum farinaceum acidulum, verno tepore imbutum (nempe extra hoc anni tempus haecenus hanc artem non exercui), quem aegris stadio praecipue febrili iniunxi. Acre enim quodlibet mitescit aquoso latice, diluuntur pro indigentia humores, humectando fibrae emolliuntur, aluus aperta seruatur, lotii secretio liberior fit, sicque febris non solum mitigari se patitur, sed crisi variae adiumentum praebetur.

Quoniam vero variolae, ea arte excitatae, quae omnia infitionis commoda colligit, omnibus momentis totoque suo decursu plerumque mitiores sunt breuiorisque durationis, quam istae, quae vel naturali infectione, vel quando vitii siue defectus aliquid in infitionis norma commissum fuit, enascuntur: res summi momenti est, perspecta habere phaenomena signaque, ex quibus certissime cognosci possit, hominem aliquem, vtut blande ex infitione affectum, vere tamen variolas eluctatum, et contra nouum infectionis periculum munitum satis esse. Si criteria infitionis efficacis a beato A ROSENSTEIN *h)* in medium prolata cum decursu isto mitissimo arte productarum variolarum, qui DIMSDALIO aliquando obtigit, comparatur, variae ab hoc recensitae historiae pro irriti successus exemplis haberi deberent. Neminem enim illustris ille Suecus agnoscit post infitionem contra nouam infectionem tutum, nisi in quo plaga quodammodo suppurauerit, febris septimo, octauo vel nono die sese exseruerit, quam ipsam exceperit exanthema plus vel minus copiosum, cuius pars pus conceperit, flauum colorem induerit, maturuerit,

cru-

h) l. c. p. 173. sq.

crusta subsequente decidua; vel, in quo, deficiente eruptione, plaga copiosum pus diu satis effuderit. Haecce scena si insitionem insequuta fuerit, nullus sane varioloso morbo aegrum vere laborasse ambiget. Sed DIMS-
DALIVS i) casus memorat tam brevis ambitus, vt intra octiduum omnino finirentur, tempore purgantibus, quae subiungere solet, destinato simul in computum relato; vnde iam patet non omnibus dictis phaenomenis locum esse. Vidit subinde iam postero vel subsequente die in vulneribus manifesta infectionis indicia, febrisque simul notae sese exseruerunt valde exiguae, inhorrescentia vnice miti, cephalalgia, leui inebriationis sensu vel somnolentia declaratae, intra viginti quatuor horas euanidae; nec in hisce suppuraui vulnus, sed in crustam exiguam exaruit, absque vel vlla subsequa pustularum in corpore eruptione vel parcissima modo papularum, veris variolosis pustulis dissimilium, nec maturefcentium, sed intra triduum exarescentium. Quis hosce simulate quasi aegrotantes crederet eodem iure veris variolosis laborasse dicendos esse, eademque immunitate aduersus futuram infectionem nouam potitos, ac istum, qui, aliquot millenis pustulis confitus, duplici febre aestuosissima inter dirissima aegri tormenta et centena circumstantium ad leuanda ista perpetuo oblata auxilia, tanquam naufragus in tabula vndis procellosi maris circumactus, emerfit, nisi tam frustra postea iterata insitio, quam consortio cum variolosis ab omni noua labe immunis, id confirmasset certissime. Fefellerunt se aliosque multi insitorum eo, quod in diiudicanda insitionis efficacia singularibus quibusdam indiciis nimium tribuerint, quum in mitissimo isto morbi decursu nonnisi plura coniuncta de eadem conuincere nos possint. Quo minor est plaga inflicta, eo leuior inflammatio fiat (nisi qua corruptela humorum vel aliud vitium sublit), necesse est. Hinc in puncturis istis nouae methodi saepissime praeuia leui nec multum extensa rubedine cum duritie, pruritu vel miti doloris sensu, vulnusculum vesicula modo tegitur rotunda, quae collecta purulenta materia vel sensim exarescit, vel attritu accedente crepans per aliquot dies tantillum modo puris emittit. Omisso vnguento vel emplastro exigua exanthemata in vicinia simul erumpentia effectum portendunt. Dolore in axilla, qui vulgare solet esse, sed febris propius, indicium efficacitatis insitionis viaeque, quam miasma primum petiit, subinde tum modo conquestos percepi infantes, quum digito ean-

B 2

dem

i) *Present method of inoculating for the Small-Pox p. 47. sq.*

dem premerem. Huius doloris loco quidam rigoris vel stuporis sensu in brachio afficiuntur. Febris praesentia ex regimine descripto adhibito saepe valde ambigua euadit. Numeros pulsum in carpo inire apud infantes, quibus sponte valde celeres sunt, difficile est. Horror saepius incidit, quam calor, vterque, ut ipsa celeritas pulsus, non vna serie pergens sed interrupta, saepe noctu modo, qua, quid contigerit aegro, plerumque nonnisi infidis narrationibus muliercularum famulantium rescimus. Verius igitur febrem latentem ex symptomatibus quibusdam eam alias concomitantibus, quam pathognomicis istis, quae schola vocat, signis eruimus. Ita sine errore, ut computatio dierum postea indicauit, aliquando conclusi, febrile stadium incepisse, quum mihi non interroganti, post praegressas noctes quietas narraretur, nocturnam quietem fuisse insigniter turbatam. Idem porro confirmauerunt lassitudo corporis, lecti desiderium, capitis dolor, rubedo genarum, nausea, vomitus, dolores dorsi et lumborum, lingua impura cum sapore oris ingrato, appetitus prostratus, foetor oris molestissimus, qualem suppurantes variolae copiosiores spargunt. In paucitate ista pustularum earumque minutiorum, ad quam plerumque methodus noua easdem restringit, vtrum vere pus conceperint, nec ne, determinare subinde arduum est. Vidi enim ex multis exanthematibus, diebus primis eruptionis stadii emergentibus, sed sponte dein euanescentibus, paucissimas nonnunquam pustulas vnice superstites, bene sese in acumen solitum attollentes annuloque rubro cinctas, quarum vero vna vel altera tantummodo ad maturationis iustum gradum peruenit, quoniam reliquas ob pruritus perceptum intempestiue contriuerant. Fac iam et superstites hasce paucissimas contritas fuisse: nonne, si tibi sine viso in pustulis pure satis non fiat, sub miti isto, quem hactenus in aegro obseruasti, morbo, dubitabis, an aeger veris beneque maturatis variolis laborauerit.

Dirumpo heic filum, quod vero proxime data occasione iterum connectam. Nempe commendandi iam praenobilissimi et dignissimi aliquot Candidati sunt, qui post doctrinae documenta, quae leges iniungunt, praestita, honoribus et immunitatibus Doctoris medici, eodem die quo quisque vires in palaestra periclitatus fuit, mea manu potiti sunt. Quos natales hi ipsi habuerint, et qua laudabili semita hucusque in cultu studio-

studiorum inceserint, vitae curricula subiuncta declarant, quae ipsa secundum ordinem temporum propriis Candidatorum verbis proponuntur.

I.

CAROLVS HENRICVS HAESLER.

CELLENSIS.

Natus sum, Wienhufii prope Cellas, anno huius sec. LIII., XII Cal. Mart., patre IACOBO BERNHARDO HAESLER, inclyti, quod ibi viget, Coenobii Chirurgo, matre ANNA CHRISTIANA, AVGVSTI RIESEL, ministri quondam verbi Diuini Duttonstadenfis prope Brunsuigam, filia. Optimi hi parentes, quos Deus diu seruet incolumes, ut inde a teneris annis religionis imbuerer praeceptis, et litterarum humaniorum ponerem fundamenta, omnem operam dedere, eamque ob causam priuatae institutioni pie colendorum virorum b. ERNESTI et BERGMANNI, qui tum patriae scholae praefuere, me tradiderunt. Primis disciplinarum rudimentis litterisque humanioribus instructus anno sec. sexagesimo octauo, post festum Paschatis Brunsuigam me contuli, ubi DILLERVS, Chirurgus artis suae peritissimus, vere paterno amore in domum suam me recepit, primaque initia Chirurgiae mihi tradidit. Illius viri suasu et auspiciis operam dedi iis disciplinis, quibus medicae artis studium superstrui debet. Cel. enim ROLLINI, Prof. Anatom. apud Brunsuicenses, demonstrationibus anatomicis et praelectionibus in Osteologiam interfui. Cel. SOMMERVS in aeternum pie colendus Chirurgiam artemque rite applicandi fascias me docuit. B. WAGLERVM, virum olim celeberrimum, Duc. Brunsuic. serenissimi Archiatrum, cuius pia memoria in animo meo nunquam extinguere poterit, in arte obstetricia doctissimum praeceptorem veneror. HOYMIVS Med. Doctor experientissimus Physiologiam priuatissime mihi tradidit. Neque humaniorum litterarum studium ibi neglexi, priuatis enim praeceptoribus Latinam et Gallicam linguam penitus perdiscere studui. Fundamentis his positis scholas altiores aspiravi, et a. MDCCCLXXV., XVII. Calend. Aprilis academiam Helmstadiensem petii, ibique ab ill. CRELLIO, fascies academiae tunc tempo-

ris gerente, in numerum civium academicorum sum receptus. In Philosophicis scholas frequentavi FERBERI et HENKII Virorum cll. et Praelectionibus Exc. KLUGELII in Matthesin puram non sine emolumento interfui. In Chemia experimentalis ac materia medica cel. CRELLIUM praeceptorem eruditissimum me habuisse profiteor, et publicas nunc pro singulari in me benevolentia Praeceptoris optimo refero gratias. Ill. BEIREISIVM praeceptorem colo in Physicis, Chemicis, Botanicis, Historia naturali, Physiologia, generali et speciali, nec non in enucleandis Aphor. Hippocratis. CAPPELLIVM virum cel. et exper. doctrinam de ossibus C. H. explicantem audiui; simulque demonstrationibus eius anatomicis interfui. Cl. atque doctissimum HENKIVM in linguae Latinae stilo cultiori ducem habui. Ibi quoque cl. BAVREGARD et HERTELII scholas gallicas et anglicas frequentavi. Annis vero duobus ibi praeterlapsis, b. WAGLERO suatore (quod nunc et olim iuvabit) in academiam almam Georgiam Augustam post Paschalia anni hui. sec. LXXVII. me contuli, et ab ill. BALDINGERO civium albo inscriptus sum. Hic eas, quas Helmstadii iam attigeram, disciplinas, expoliui. Ill. BALDINGERVS, Fautor et Praeceptor semper mihi venerandus, cuius nomen propter eximiam doctrinam longe apud externos clarum est, benevole aditum ad scholas suas mihi concessit, et historiam medicinae litterariam, materiam medicam, utramque Pathologiam, Therapiam generalem et specialem, methodum denique concinnandi formulas medicas mihi tradidit. Collegium clinicum ab eo institutum per biennium summo cum fructu frequentavi, et cum eo lectos etiam aegrotarum adii. Ill. MURRAYI, Praeceptoris exoptatissimi, praelectionibus in Botanicam, et collegio de morbis, quibus infantes afficiuntur, me interfuisse, gratissimam in animo meo semper excitabit memoriam. Ill. WRISBERGIVM in Psychologia medica, arte obstetricia et in demonstrationibus anatomicis, nec non in collegio quo generationis theorias exposuit, Praeceptorem habuisse vere mihi gratulor. Maximae etiam gloriae mihi semper ducam, ill. RICHTERVUM Therapiam specialem, morbos capitis, oculorumque ossiumque, Chirurgiam utramque et regulas diaeteticas tradentem audiuisse, cui ob singularem, quo me amplexus est, favorem, gratias per totam vitam habebo maximas. Cel. BLUMENBACHIO Zoologiam debeo. A FEDERO, Viro excellentissimo, Philosophiam moralem edoctus sum. Institutionibus pharmaceuticis Cl. MULLERI
vsum

usum me esse, maxima cum delectatione nunquam non recordabor. Cl. GLANDORFIVS lingua Anglorum me instituit. Latinarum praeterea confabulationum cum WEBERO, Philosophiae Magist. de praecipuis religionis Christianae praeceptis habitarum, grata quoque mente memini.

Officio in examine bene perfunctus vir doctissimus, die 17. Aprilis anni praesentis, post habitam breuem de cognatione luem veneream inter et cocochymiam scrophulosam praelectionem, dissertationem de morbis a lotio retento scite defendit.

II.

AVGVSTVS CHRISTIANVS WAITZ

SCHMALCALDIENSIS.

Mihi, Schmalcaldiae, anno MDCCLVI. d. XXIV. Augusti, nasci contigit, parentibus optimis, IOANNE GEORGIO WAITZ, a consiliis serenissimi Landgravi Hassiae minerarum et saltuum, nec non fontium salinorum Inspectore, quem, quod incredibili animum afficit laetitia, sospitem ad hunc diem usque diuina seruauit clementia, matre vero SOPHIA ELISABETHA e stirpe WALDMANNIANA, quam in praeteriti belli aerumnis tertio aetatis meae anno praemature morbo ereptam valde lugeo. Ab ineunte aetate omnem in me formando parentes carissimi posuerunt operam, et partim domesticis moderatoribus, partim publica institutione, iis, quibus prima aetas solet instrui, disciplinarum rudimentis, me erudiendum curauerunt. Paulo adultior factus, humaniores literas in aedibus liberi Baronis de MARSCHAL ulterius excolui, in cuius praedio Schreksbacensi postea per annum degi. Deinde misit me pater optimus Vinariam, ubi Gymnasium illustre per biennium non sine utilitate maxima frequentavi. Profeci inprimis magnopere scholis HEINSII, Directoris huius Gymnasii clarissimi, Viri de me meritissimi, nec non cum priuata, tum publica institutione M VSAEI, Professoris Gymnasii clarissimi, Fautoris optimi, qui, cum ipsi praesertim essem commendatus, me benigne in suas aedes suscepit, tantaque
per

per biennium istud mihi fauoris sui documenta dedit, ut verbis satis ea praedicare nequeam. Tum, anno scilicet huius seculi LXXV., Ienam petii, audiuique viros illustres ac celeberrimos, HENNINGSIVM in Philosophicis, WIEDEBVRGVM in Cosmologia, SVCCOVIVM in Physicis, Matheſi pura, et in ſcientia de ſaltibus, SCHENKIVM in Osteologia, b. NEVBAVERVM in Osteologia aliisque Anatomicis, GRVNERVM in methodo ſtudii medici, et Physiologia. Anno ſeculi huius LXXVI. me in Academiam Argentoratensem contuli et frequentavi ibi ſcholas illuſtrium virorum, SPIELMANNI Chemiam, et LOBSTEINII Anatomiam exponentis, et operationes chirurgicas ostendentis, cuius Viri etiam ductu cadauera ſecui. Patris denique dilectissimi conſilio, ad artem medicam ulterius excolendam, hanc petii academiam Georgiam Auguſtam, anno LXXVII., ubi illuſtris BALDINGERVS, Magnificus tum Academiae Proreſſor, in numerum ciuium Academicorum me recepit. Scholas adii in hac Academia cl. GLANDORFII et cel. DIETZII ad linguam Anglicam, cel. BLUMENBACHII ad hiftoriam naturalem, cel. SCHLÖZERI ad Politiam, cel. GMELINI ad Chemiam et Mineralogiam excolendam. Pari modo Praeceptores naſtus ſum viros illuſtres, quos, dum viuam, pie venerabor, RICHTERVVM in Chirurgia medica et manuali, in morbis oculorum, in vulneribus capitis, in morbis oſſium, in Therapia ſpeciali, et Diaetetica, WRISBERGIVM in Physiologia, Anatomia, medicina forenſi, arte obſetricia, quo duce etiam optimo noſocomium obſetricium frequentavi, MURRAYVM in Botanica, et morbis infantum, BALDINGERVM denique in Hiftoria literaria medicinae, Pathologia, Materia medica, arte praefcribendi formulas, Therapia, cum generali, tum ſpeciali, et huius viri etiam de me quam maxime meriti collegio clinico non ſine fruſtu maximo interfui.

Quum in ſcrutinio medico ordinis noſtri votis ſatiſfeciffet Candidatus praefantiffimus, venia in cathedram aſcendendi illi data eſt, quam ornauit die 22. April. doſta defenſione diſſertationis de *Cirſocele*. Certamini huic commentatiunculam, de *empiria in artis medicae exercitio*, praemiſerat.

III.

PHILIPPVS CHRISTIANVS MEYER

CELLENSIS.

Die XXV. m. Septembris Fallingbostolae, pago quodam Cellensi, anno MDCCLV. natus sum. Parentes viuos adhuc veneror, et Patrem quidem IOANNEM FRIEDERICVM MEYER, tum ibidem Praefectum iuridicum, nunc vero eodem munere Lemfördae in ditione Diepholziana fungentem, matrem SOPHIAM ELISABETHAM IOANNAM ex gente BÖLSCHIANA. Qui parentes optimi litteris moderatoribusque doctis a teneris me tradiderunt. Cum paullo essem aetate prouectior, auus meus maternus IOANNES THEOPHILVS BÖLSCHE, qui rebus sacris Burgwedeli praecerat, iam ante plures annos, mihi proh dolor! morte ereptus, praeceptoris munus in se suscepit, meque non humanioribus solum litteris imbuit, sed etiam religionis praeceptis. Haud ita multo post Luneburgum, ad Diui Michaëlis Gymnasium, me contuli, in quo iuuentuti instituendae praepositi sunt viri omni doctrina insignes. Inter hos eminet, qui huic Gymnasio praest, et cuius disciplina potissimum ego usus sum, IOANNES NICOLAUS NICLAS, honoris caussa, nec sine pietate nominandus. Circa festum Paschale autem anni huius seculi LXXV. hanc Musarum sedem, Georgiam Augustam, petii, ubi summe vener. MILLERVS tum academiae Prorektor in numerum ciuium academicorum me recepit. Inde ab hoc tempore studio medico me sacraui, quo fine praelectionibus interfui ordinis medici membrorum, omni pietate dum viuam colendorum, ill. BALDINGERI Materiam medicam, Therapiam, Pathologiam, et artem formulas concinnandi, tradentis, cuius quoque auspiciis ad aegrotorum lectulos accessi; ill. MURRAYI Rem herbariam, vires medicamentorum, morbos infantum, et Materiam medicam enarrantis, nec non in excursionibus botanicis saepissime per aestatem ab illo institutis plantas collegi fere omnes, quas ager Göttingensis suppeditat; ill. WRISBERGII Physiologiam, Artem obstetriciam, et Anatomiam explicantis, quo etiam duce vires in secandis cadaueribus et in nosocomio obstetricio sum periclitatus; ill. RICHTERI denique Therapiam specialem, Chirurgiam manualementis et medicam, ossium oculorumque mor-

C

bos,

bos, et *Diaeteticen* docentis. *His doctoribus, quos ad cineres semper venerabor, accedunt cell. BLUMENBACH et STROHMEYER, quorum huic operam dedi in Therapia generali et in febrium intermittentium cognitione, illi in Pathologia generali; b. ERXLEBIVM audiui Chemiam docentem, et celeb. SCHLÖZERVUM Historiam vniuersalem. Ill. HOLLMANNO in Philosophia naturali usus sum, in historia naturali, Mathesi pura, Physica, et mercium africanarum asiaticarumque cognitione Cel. IOANNE BECKMANNO; cel. autem DIETZIO et doctissimo GLANDORFIO in addiscenda lingua anglica. Non minus quoque praelectionibus in Logicam Metaphysicamque cel. FEDERI, et in artem veterinariam peritissimi rei equestris Magistri AYRERI interfui; prout quoque plura ex praelectionibus doctissimis cl. MÜLLERI in Chemiam pharmaceuticam et istis cl. HENNEMANNI in Medicinam forenssem hausi.*

Spem de eo antea conceptam abunde impleuit eximius Candidatus tam quum profectus eiusdem in examine exploraremus, quam quum dubia contra Disputationem *de Asthmate eiusque speciebus*, post habitam de *Polypo uteri* lectionem cursoriam, die 6. Maii publice illi soluenda ex cathedra essent, ex qua reducem dignis laudibus eum excepimus.

IV.

DANIEL CORNELIVS RAVH

HANOVIA-HASSVS.

*F*echenheimi, pago Hassö-Hanoico, in lucem editus sum, die XV. Ianuarii A. R. S. MDCCLVII. Non sine pia mentis significatione venerandos parentes nomino PETRVM RAUH, ibidem oraculorum diuinorum interpretem, et matrem ANNAM CORNELIAM ex familia FERREIN. Primam statim aetatem pietatis literarumque ac bonarum artium praeceptis fulciri curarunt optimi parentes, quos ad seros annos summum numen saluos sospitesque conseruet! Ipse primum amantiſſimus pater, quantum per muneris rationes licuit, finxit ingenium meum, aliquantulum autem aetate pro-

uectus, ut literarum bonarumque artium rudimentis magis imbuerer, a dilectissimo Patre Hanouiam missus sum, traditusque auunculo meo, viro optimo, ac de me optime promerenti, DANIELI CORNELIO BALDE, Negotiatori et Senatori ciuitatis Neo-Hanouiae. Is etiam paterno plane amore me prosequutus est, et curauit sedulo, ut a doctissimis fidelissimis praeceptoribus domesticis, linguis eruditis et humanioribus literis optime instruerer. Deinde Gymnasium, quod ibi floret, per aliquot annos frequentavi, ubi optimos praeceptores et dexterrimos BRANDIVM, RAUCHIVM, BELZERIVM, et SCHRÖDERERVM, viros clarissimos, colui. Postea inter ciues Gymnasii academici receptus sum, audiuique Professores, viros summe reuerendos, IBERVM, Philosophiam, et ENDEMANNVM varias theologiae partes, nec non cel. SOCINIVM, Physicam experimentalem et Osteologiam, tradentes, hique viri nunquam non pie venerandi per binos annos in dictis doctrinae solidioris partibus me formarunt. Me quidem primum theologiae studiis addixerat parens optimus, suaeque auscultassent voluntati, nisi medicinae ductus suauitate, in hanc se inclinasset animus. Quam ob rem meis cessit precibus venerandus pater, et misit me in academiam Argentoratensem anno seculi huius LXXV., ubi per biennium scholas frequentavi illustrium Virorum, LOBSTEINII, in Anatomia, arte secandi cadavera, operationibus chirurgicis, et Physiologia, SPIELMANNI in Chemia, theoretica et experimentalis, Materia medica, arte scribendi formulas, Pathologia, Botanica, et eius etiam interfui excursionibus botanicis. Porro adii scholas Physicas cel. SCHVRERI, et super Historia naturali cel. HERMANNI. Sic etiam accessi ad nosocomia in hac academia, et spectavi operationes chirurgicas, animumque ad curationes complurium aegrorum aduertere; nec neglexi linguam gallicam et corporis exercitia, quae a peritis magistris didici. Quibus peractis, commotus fama academiae Georgiae Augustae florentissimae, anno huius seculi LXXVII. in hanc delatus sum academiam, ac in numerum ciuium academicorum relatus sum ab ill. BALDINGERO, fascibus tum academiae tenente. Scholas in hac academia frequentavi illustrium virorum, quos ad cineres usque pie venerabor, BALDINGERI super Pathologia generali et speciali, Materia medica, Historia litteraria medicinae, Therapia generali et speciali, uti et eius collegio clinico non sine magno commodo interfui. Ill. MURRAYI praelectiones audiui in Botanicam, Pharma-

maciam et morbos infantum et ill. WRISBERGII in Anatomiam, medicinam legalem et artem obstetriciam, cuius viri summi ductu et ad nosocomium obstetricium non sine insigni utilitate accessi. Ill. RICHTERO denique praeceptore usus sum optimo in Chirurgia medica et manuali, in morbis oculorum, in vulneribus capitis, in morbis ossium, in Therapia speciali et Diaetetica, et ill. LICHTENBERGIO, cum doctrinam de electricitate experimentis ful- tam traderet. Linguam denique anglicam me docuit cl. GLANDORFIVS.

Et ille doctissimus Candidatus ad quaestiones nostras in examine, vt par est, respondit. Disputandi autem materiem illi obtulit d. 10. m. Maii dissertatio de *Ascaride lumbricoide* LINN. vermium intestinalium apud homines vulgatissimo. Sollemnia huius diei aperuit commentatione breui de febribus mesentericis.

Scr. Gottingae, d. 15. m. Maii a. 1779.

(L. S.)

17
ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA R. GOTTINGENSI
D E C A N I

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROFESSORIS ORD. ET HORTI R. BOTANICI
PRAEPECTI

OBSERVATIONVM
ET ANIMADVERSIONVM
S V P E R
VARIOLARVM INSITIONE
SATVRA.

SECTIO SECVNDA.

QVA

SOLLEMNIA INAUGVRALIA

ALIQVOT

DOCTISSIMORVM MEDICINAE CANDIDATORVM
SIGNIFICANTVR.

GOTTINGAE,

Typis JO. CHRIST. DIETERICH,

1 7 7 9.

ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA R. GOTTINGENSIS

DECANI

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROFESSORIS ORD. ET HORTI R. BOTANICI

PRÆFECTI

OBSERVATIONVM

ET ANIMALVDERSIONVM

SVPER

VARIOLARVM INSTIONE

SATVRA.

SECTIO SECVNDA

QVA

SOLLEMNIA INAUGVRALIA

ALIQVOT

DOCTISSIMORVM MEDICINÆ CANDIDATORVM

SIGNIFICATVR.

GOTTINGÆ.

1772. CHRIST. DIERICH.

1772.

DE
INSITIONE VARIOLARVM.

SECTIO SECVNDA.

Quod vero me insitionis arti alias fauentem praeprimis angit, vetus quidem opprobrium est, sed solidis argumentis nondum retusum, quod nimirum, licet illa reipublicae, tanti ciuium numeri vitae parcendo, quam maxime proffit, nihilominus tamen, quicquid praesidio- rum coniuncta acuti ingenii et consummatae experientiae virorum saga- citas excogitauerit, et quisquis fuerit in omittendis omnibus, quae dubium euentum reddere possent, rigor, de singularis hominis, apparenter fa- nissimi, sed insitioni subiiciendi, vita sponsio fieri nequeat. In principe igi- tur, e. c. vnico forsitan regni herede et pacis salutisque populi seruatore, in filio vnico parentum solatio, coniuge dilecta numerosaeque familiae matre, animus medici haud immerito in capiendo consilio vacillat. Regeri solet vulgo, si eiusmodi homo sub cunctis istis commodis, quae insitionis ars offert, moriatur, eum tanto certius vita decessurum fuisse, si variolae na- turales eum corripuissent. Sed quidni potuit successu temporis clandesti- num istud vitium, quod insitione suscitatum necem attulit, vinci? Fac et insuperabile aliquod vitium subfuisse, per plures tamen annos viuere vtileque reipublicae membrum esse potuit. Aliter sine dubio se res habet, epidemice variolis grassantibus periculoque infectionis imminente, quod tamen insitionis tempus, tam ob aëris peruersam indolem, quam ob faci- lem infectionem naturalem, qua fama medici periclitatur, omnium mini- me commodum est. In gratiam generis humani rarissimum est infortu- nium, cuius tamen calculus non commode eo fine subduci potest, vt me- tum mortis ex insitione oriundae minuat. Alia enim ratio fuit, quum in cunis iaceret ars *a*), alia iam, quum post multos errores commissos prae- sentis perfectionis fastigium attigerit. Fieri quoque potest, vt nescio quo

fato

a) Collegit varias eiusmodi computationes ill. A SCHVLZENHEIM (*Bevättelse om Köppors Ympande p. 94. sqq.*), quae saltim hunc vsum habere possunt, vt inde incrementa artis sensim laetiora quodammodo cognoscantur.

fato vnus medicus incidens in corpora mali habitus, licet apparenter boni, exitum dolendi causam habeat, quum alteri nonnisi corpora habitus vere boni votoque omnino respondentis obueniant, Nolim hisce patrociniū agi inscitiae vel temeritatis medici vel aegri vel famulantium, quorum omnium culpa aliquando causa mortis enata. Sed, vt vetustiora tempora cum recentioribus conferam, neque ex **IVRINI** et **SCHEVCHZERII** tabulis, quae omnium primae in Anglia comparuere, vnum fere mortuum ex 52 insitione subiectis, assignantibus, nec ex narrationibus de longe feliciori **SUTTONVM** sorte, quod scilicet 17000 nonnisi 5 vel 6 *b*), vel vt alibi fertur, nonnisi 6 vel 7 *c*) hominum dispendium fecerint, tuto vel maius vel minus periculum insitionis colligitur. Quis enim demonstrabit inter numerosas istas mortes, quae in priori computo notatae sunt, omnes et singulas vere ex insitione contigisse, nec vllas ex naturali infectione clam facta, vel alio vitio? et quis felicitatem **SUTTONIBVS** adscriptam omni falsi suspitione liberabit, quum ill. Baronetus **PRINGLE** iam significauerit, Suttonianorum ducem ne vllius quidem interitum admittere voluisse.

Dolendum inter haec, quod medici scientia praestantes, quibus infausa eiusmodi insitio obtigerit, metu forsitan, ne inde fama periclitaretur, exceptis paucissimis exemplis, casus hosce reticuerint, quum tamen nihil videatur ad pericula futura similia auertenda efficacius ampla omnium momentorum expositione, adiuncta cadaueris sectione. Vtinam plures hac in re ingenuitatem **LVDWIGII d**), **LOCHERI e**), **DIMSDALII f**) sequuti essent.

Causae mortis post insitionem contingentis, vel, quod idem heic loci, vehementiae morbi insolitae, licet omnia antea blandissimum optimumque euentum praesagirent, nihilque postea sub decursum vitii accederet, non vna, sed plures exstant.

Vnam

b) **BAKER'S Inquiry into the merit of a method of inoculating the Small-pox now practised, Versf. Germ. p. 16.**

c) **PRINGLE** in litt. ad cel. **WICHMANNVM**, insertis *Historiae meae insit. variol. in Suecia, Prooem. p. 12. not.*

d) *Progr. de contagio varioloso p. 7. sqq.*

e) *Observatt. circa inocul. variol. in neonatis.*

f) *Pref. method of inoculating for the Small-Pox, p. 135. sqq.*

Vnam in nimia debilitate systematis nervosi quaero, sub qua initio quidem omnia, vulnere excepto, ex voto succedunt, febris mitis est, nec suspectis symptomatibus stipata, eruptio statuto tempore incipit, sed solito copiosior nec ordinem vulgarem partium observans, nec exanthemata sese ut par est attollunt, nec pus postea concipiunt, sed eius loco ichorem acrem late profundeque erodentem. Bina eius generis exempla vidi lethalia, spectator vnice, non medicus, utrumque infantum. Alterum horum pusio fuit dimidii anni, cui mater hysterica mammas praebuit, cuiusque in cadauere nihil vitii clandestini apparuit; alterum puella duorum circiter annorum. Periculi imminētis iudicium ex vulnere tempestive iam formari potest, ut quod consueta inflammationis signa non prae se fert, sed pallidum, planum, vel vix tumidum, absque pruritu vel dolore vel tenui sub cuticula latice conspicitur, et absque consuetis in brachio vel axilla incommodis, ita ut quinto adeo in sexto post insitionem die adhuc de infectione dubitari possit. Atque haec vulneris conditio subinde aliis iam sese exferentibus signis variolarum, febre, doloribus dorsi vel lumborum perseverat, imo depressum medioque liuescens apparet. Obuiam mihi met venit eiusmodi casus in puero anno adhuc minori, sed iam ablactato, in quem conferre artificiales variolas me, etsi ob tenellam aetatem inuitum, oportuit, ne a fratre et sorore, cui variolas inseueram, infereretur. Sexto adhuc die in hoc clausa utriusque brachii plaga erat, tumoris omnis fereque omnis rubedinis expers, etsi papulae quaedam tam super iisdem, quam in vicinia conspicerentur. Quae ipsa inflammationis retardatio me, a DIMSDALIO g) admonitum, anxium iam reddiderat. Nec immerito, ut postea comperi; nam variolarum magna copia inter eiulatus ploratusque trium nychthemeronum erupit, sine consueto alias ordine, earundemque neque rite sese attollentium neque probe suppurantium, quae ipsae nec pepercerunt parti capillatae capitis, nec labiis, nec linguae apici. Tertio post eruptionem die exanthema purpurae haud multum absimile, Anglis Rash, incidit, quod ipsum, ut ante eruptionem variolarum alias non insuetum, sub eodem tamen raro pullulat. Intumuit sensim facies sub insigni rubedine febreque haud mediocri, ut palpebrae fere clauderentur. Qui tumor sensim in manus desedit. Seruavi tamen puerum clysmatibus, cortice Peruviano et spiritu vitrioli, unde maturatio

pustularum bene successit, calorque cum tensione cutis dolorifica remisit. Subiunxi ad seriores noxas arcendas tempestiuum et repetitum purgantis vsum. Naturaque ipsa subuenit copioso diuque continuato puris ex dextro vulnere effluuio, et secretionem salinae copiosiori, nisi haec ipsa dentitioni adscribenda sit. Non vnice autem infantes huic infortunio obnoxios esse, duae a DIMSDALIO *h)* de adultis ample factae narrationes testantur. Et in hisce nullam aliam causam quam inertiam virium arguo, nihil neque heterogenei in primis viis neque inquinamenti in humorum massa offendens. Quid hanc inertiam producat in hominibus ad aspectum sanissimis floridaque aetate fruentibus, imo robustis, quum contra ea in aliis, pallidis, laxae compagis, debilibus hominibus, saepissime et vulneris inflammatio et variolarum eruptio et maturatio tempestiue laeteque succedat, fateor animo me comprehendere non posse. In ancipiti hocce casu totus curationis cardo sine dubio inflammatione vulnorum suscitanda vel augenda, et, vna cum hac, stimulo, ad febrem, eruptionem et maturationem necessario impertiendo, nititur. Ad purgantia efficaciora hoc fine tempestiue confugit praestantissimus DIMSDALE *i)*, quorum vsum eius saltem moderamine proficuum fuisse, quis tam ingenuo et ab omni empirico fuco alieno viro non fidet? Quantum equidem capio, irritamentum pro febre excitanda ex hisce exspectauit: ill. A ROSENSTEIN *k)* contra ea iis vsum est stadio febrili ad febrem effraenam moderandam, quorum tum modo me iudice tuta est administratio, quando febris vehementia a saburra primarum viarum proficiscitur, quam semper tamen praestat ante insitionem eliminasse, quam sub febre iam emergente. An vero vbiuis sub dicta illa vulneris conditione purgans conferat, vltioribus experimentis constabit: certe anceps videtur remedium, si is eius delectus sit, vel ea eius dosis adhibetur, quae loco stimuli vel concussio- nis in systemate nervoso exspectatae hoc ipsum magis debilitat simulque inflammationem magis imminuit; quippe quum inter omnes palam sit, mitia purgantia ad coërcendam inflammationem haud parum conferre: praetulit vero DIMSDALIVS ceteris purgantibus potionem, quam Senna Ialappaque intrant. Nonne igitur tutius, vt viribus calcar subdatur, emeticum

h) Cas. 16. 17.

i) l. c. p. 34.

k) Om *Bavns Sjukdomar* p. 537. inter additamenta, vt inde fere conicias, hoc non vulgarem b. viri praxin fuisse, sed admonitum amico quodam ad hoc consilium subiungendum.

ticum est, ut quod nervos vasaque intensius concutit, et minorem semper debilitatem post se relinquit, quam per aluum purgans, et humores ad cutem testante diaphoresi subsequente valide pellit. Multa quoque sub hac inertia spondet ius carneum, alias restringendum, cochleare vnum vel alterum vini Rhenani, Moschus, Camphora et praeprimis cortex Peruvianus. Quibus tamen praeferendum iudico sinapismum, vel, si cum aetate prouectoribus res est, vesicatorium, quoniam citius haec vires erigunt, mox sub ambiguis istius ominis notis imponenda. Ipsum insitionis vulnus pro vesicatorii applicandi loco eligerem, nisi metus dehortaretur, ne ex connubio miasmatis variolosi cum cantharidibus pertinax vlcus enasceretur, quod insitione variolarum vesicatorii ope peracta aliquando accidit. Suris igitur vesicatorium vel plantis pedum epispasticum imponendum. Simplicium horum stimulantium alterutro obuiam subnascituro alias periculo iri posse, confidentia haud mediocri persuadeor.

Alia causa sinistri post insitionem euentus, dum nullus eius metus suberat, continetur diathesi putrida subito emergente. Miratus iam est ill. **CAMPERVS** 1), vndenam fieret, quod virus variolosum febrem putridam tam saepe prouocaret, a variolosa tamen diuersissimam. Rarius quidem longe enascitur in insititiis variolis, quam naturalibus: dolendum tamen connubio alieni huius inquinamenti adhuc subinde post insitionem locum fuisse, quod ipsum adeo intermixtae petechiae vel variolae nigrae declararunt, nec febris suppuratoria, confluentes praecipue excipiens, hocce connubio caret. Bis in infantibus aliorum curae demandatis et perfectissima sanitate ante insitionem gauisis, petechialem febrem vidit **CAMPERVS**. Aliud exemplum et quidem lethale pueri septennis specie sanissimi, a se insitioni submissi, sistit b. **LVDWIGIVS** m). In isto d. 12. pustulae nigrae eruperunt, quibus etsi infusum corticis Peruviani et radicis Serpentinae Virginianae mox opponeretur, successerunt tamen deiectiones aluinae crebriores et tanta resolutio sanguinis, ut hic ipse ex ore et naribus proflueret, et puer d. 14. animam efflaret.

Non dubito porro vermes, nominatim lumbricos, inter clandestina corporis vitia collocare, quae subinde spem omnem salutis frustrantur.

Hi

1) De emolumentis et optima methodo insit. variol. p. 8. sq.

m) Progr. de contagio variol. p. 7. sqq.

Hi ipsi, quum in plerisque morbis mutare decursum peioremque reddere soleant, non mirandum, quod eandem in variolis nequitiam exerceant. Nec vlla alia potuit erui mortis causa in duobus pueris, naturalibus variolis correptis iisque paucis, mitissimis, beneque suppurantibus, quam lumbricorum copia post mortem, pustulis iam siccescentibus sub conuulsioni- bus obortam, in intestinis reperta *n*) Memorabile tamen, quod quidam variolosi, molestos istos hospites licet apud se fouentes, impune tamen eos ferant; prout ipse de epidemia a. 1767. heic grassata in aduersariis notaui, quamuis infantum haud pauci verminantes tum variolis obierint, causa forsitan longe diuersa, alios tamen, vermibus correptos leuem modo morbum fuisse expertos. Quenam tantae effectus diuersitatis causae? An copia vermium subinde accusari potuit, vel insignis eorum viuacitas? an aliquando sensilitas subfuit intestinorum subtilior, conuulsiuus motibus fauens? An subinde a motu reptatu vel rosione vermium nerui quidam affecti, qui plus commercii cum pulmonibus vel corde habent? In harum causarum aliqua ratio quoque sine dubio latet, quod quidam sub insititiis variolis verminantes grauius, alii mitius vel plane non afficiantur. Ipse memini, me inseuisse variolas puellae duorum annorum optimo successu, etsi vermes foueret, anthelminticis praeparationis tempore non obsecundantes, quorum vnus tertio eruptionis die mortuus, alius post datum sub finem morbi purgans, viuus secessit. Similem immunitatem plures alii in morbo arte producto obseruauerunt; vnde quidam insitores audaciores facti praesentiam vermium non curant, nec, prout prudente olim consilio factum fuit, euerrendis antea iis intenti sunt. Ne vero credas nouissimam insitionis methodum peculiarem quandam vermibus praesentibus praerogatiuam habere, binas huc transferre historias *o*) operae pretium est. Altera spectat ad puerum quinquennem, qui, licet viginti pustulae modo eaeque bene suppurantes numerarentur, caro et stupore haud mediocri tentabatur et trismo; altera ad infantem lactantem, iam tertio ab insitione die febrientem, dein confluentibus variolis mulctatum, quibus succubuit, causa praecipue verminosa, vt symptomata vulgaria et deiectio vermis magni edocuerunt.

Me-

n) COTVNNI *de sedibus variol.* p. 56. sq. p. 66. sqq.

o) DIMSDALE *l. c.* p. 116. sqq. p. 135. sqq.

Memorat insuper colluuiem biliosam primarum viarum DIMSDALLIVS *p*), quae aliquando, etsi valde raro incidit, et valetudinem insigniter labefactans vomitiones eruptionis stadio excitauit. Vomitem biliosum declarauit tartarus emeticus datus, qui et emesin excitando et aluum mouendo et modice sudorem pellendo profuit. Aluo exinde non bene succedente subducere eam cathartico visum, et eruptio subsequens aegritudinem hanc omnino dispulit. — Fateor mihi non satis probabile videri, colluuiem hanc post insitionem fuisse collectam, sed ante eam, qui tamen impurus fomes eiusmodi est, vt suis signis cognoscatur, et tolli antea possit. Quod si neglectum fuerit, suppetias dictas pròdesse quisque facile largietur.

Id igitur ex demonstratis istis clandestinis nocendi causis satis euinci arbitror, felicem insitionis exitum non apud omnes et singulos, simplicitate vnice artis, aërisque liberi et frigidi commeatu contineri *q*).

In noua inferendi variolas methodo molestum est, quod seriores iteratique pustularum prouentus nonnunquam contingant, qui quibusdam rei ignaris imponunt, vt de morbo recidiuo querantur. Semper tamen intra tempus decursui variolarum destinatum coërcentur. Prior tempestiue suoque stadio obtinens eruptio solet in hisce casibus post febrem etsi praeuiam esse pauca, nec pustulae rite suppurant, aegro ceteroquin bene se habente. Hancce morbi lenitatem facile aliquis tum naturae vel artis beneficio tribuere posset, et, loco suppurationis variolarum, tanto largius ex vulneribus puris effluuium exspectare: sed ecce, quum omnia in vado esse credantur, noua exanthemata pullulant, subinde pristinis copiosiora, et repetitis nonnunquam vicibus per plures dies. Praecedat haecce febris priori aliquando fortior cum symptomatibus consuetis, subinde ne cephalalgia quidem prius molesta est: ipsae vero variolae istae succenturiatae vel arescunt absque pure vel modo post illud conceptum. Patet igitur euidentissime, miasmatis partem remansisse adhuc
in

p) l. c. p. 42.

q) Ita quidem b. WAGLERVS in versione libri Gattiani *n. Betracht. üb. d. Versfahr. bey d. Inocul. d. Blatt. p. 140.*

in corpore, quae viribus nouis collectis critice ad cutem exundauit. Qui opprobrio hocce vertunt insitionis arti, perpendant in naturalibus variolis iisque copiosissimis saepissime virus hocce superstes pulmones vel alia nobiliora viscera interna vel oculos vel glandulas, vnde bubones molestissimi, petere; nec rarum esse, quod secundum vulgarem per fila inferendi artem, exanthema pruriens, quod scalpendo acre liquidum effundit, succedat, nisi tempestiuis purgantibus et potu demulcente illi obuiam eatur. Quum tamen noui isti prouentus ad anomalos casus referendi, et negligentia varia inde mala consequi queant: dispiciendum est, quibusnam causis debeantur et quibus modis facile iisdem praeuerti possit. Iam supra (*Sect. I. p. 10.*) indicaui, probabile esse valde, aëris frigidi iusto liberiolem vsum in culpa eorum saepe esse, quae tanto manifestior, me saltem iudice, si sub eruptionem ipsam frigori homo pateat. *r)* Accusandae et diaeta nimis nutrienda et exercitationes fortiores corporeae; nempe ii praecipue hasce recrudescentes variolas experti sunt, qui lenitate morbi capti, iusto praecocius ad suos negotiaque pristina reuerterunt. *s)* Sed et alium non satis per morbum liberam, pro causa huius phaenomeni habeo, inductus casu singulari, in quo tamen pars culpaefor sitan in nimium corporis motum coniicienda. Est hic ipse casus, quem ampliori sermone me descripturum supra pollicitus sum, filii cel. Professoris **PEPIN.**

Inuitauerat me ad insitionem in filio suo annos octo nato instituentem parens ipse, de beneficio huius artis persuasus, nec nuperioribus infauti successus exemplis turbatus, nec vanis aliorum vel ignorantia vel mala mente peccantium auocationibus. Etenim alii praetenderunt periculum, ne morbus per urbem dispergeretur, alius effluxisse iam tempus insitioni idoneum, etsi medio Maio dederemus, rel. quas aniles persuasiones facile fuit ad refutandum. Quin pater praestantissimus filiam pariter suam Cellis degentem huc arcessiuisset, vt vna arti subiiceretur, nisi ipse consuluissem, vt curae eximiorum ibidem commorantium medicorum eam

r) Conf. **RVSTON'S** *Essay on inoculation for the Small-Pox* p. 80. *sqq.* **BRONFIELD** *Thoughts concerning the present peculiar method of treating persons inoculated for the Small-Pox* p. 30.

s) **DIMSDALE** *l. c.* p. 51. *sqq.*

eam relinqueret. Puer iste omnibus notis sanus fuit praeterquam quod pallidam faciem gereret, bene appetens, respirans, egerens, dormiens, viribus aliis eiusdem aetatis infantibus fortior. Quoniam vero infantes copiosiori esca facile sordes in primis viis contrahunt, praescripsi illi mixturam blande purgantem, per aliquot dies ingerendam. Nihil tamen in diaeta mutavi, carneum cibum modo interdicens, eumque serio admonens, quoniam cursui ponderumque grauiorum gestationi indulgit, ut a nimio corporis motu et exaestuatione abstineret. Hic licet commercium cum variolosis epidemia anno antea grassante habuisset, ab infectione tamen tum immunis manserat. D. 1. Iunii a. 1778. in seui illi variolas, tempore, quo Gottingae variolae omnino defuerunt, et in vicina vrbe, Nordheimi, cessare inceperunt, idque mane in utroque brachio solito loco, filo ab amico mihi per veredos misso, recenti et probae indolis, quod modo pellicula bracteariis usitata nonnihil madefacta fasciaque obuoluta texi. Mox vero post primam incisionem, quae ut altera vix guttulam sanguinis prouocauerat, manifeste impallescere coepit puer, deliquio animi proximus, etsi sui adhuc conscius et Lauendulae spiritu egregie reffectus. Interrogatus de valetudine respondit caput sibi dolere lecticaeque incumbendi desiderio trahi. Sed aceto vini temporibus illito et olfacto et infuso Theae cyatho potato mox hilaritatem pristinam viresque recuperavit, surrexitque, ut et vesperi in horto plaustellum trahentem eum inuenirem. Causa imminentis huius deliquii animi terror fuit, quem muccinio ante nares in proximo conclaui ligato conceperat, quod ROSENSTEINIO suadente ad infectionem per nares vitandam, sed ab adiutore citius quam par esset, admotum. Cubile, in quo illi, praecipue per morbum, commorandum, spatiosum erat, occidentem spectans et utrinque cum aliis conclauius commercium habens, ut igitur et frigidiusculus ibi aer esset et pro lubitu renouari absque noxia eiusdem perflatione posset. Per decursum autem huius insitionis eadem obtinuit tempestatis inconstantia, quae vulgaris Gottingae esse solet. Nam, post dies frigidos et pluuiosos multos, insitionis die ad gr. 68. Fahr. calor in cubili aegri ascenderat, per subsequentes dies temperatior, febris autem die primo et secundo iterum increscens ad gr. 70. imo 74. vsque, sensim iterum sequentibus diebus subsidens ad gr. 60. Pediluua tepida alternis diebus ante febris initium adhibita. Ante eruptionem concessi quoque commorationem in atrio et horto, modo in umbra subsisteret. Quae secun-

do die conspecta rubedo vulnerum manifestior fuit tertio, quo fila exemi, praeprimis in dextra plaga, quae demto filo hiauit et subhumida apparuit. Tum et nonnihil albida lingua. Quarto die dextrum vulnus siccum omninoque crusta tectum, sed rubrum, non vero pruriens vel dolens, nec sub contactu, attamen nonnihil durum; sinistro omnino pallido, ut constaret, recrudescere non amplius posse. Remiserat calor aëris p. m. hoc die usque ad gr. 61. Ratio vulnerum quinto die eadem, praeterquam, quod quibusdam dextri particulis rubedo paullo magis dilataretur, et hoc nonnihil crisparetur, vix sub contactu duriusculum. Mane diei post insitionem sexti efficacitas insitionis adhuc in ambiguo visa fuit. Nam nulla humiditas vulneris dextri, rubedo non magis ampliata, nihil stigmatibus simile in vulnere, halitus oris bonus, sanitas hucusque optima. Attamen prurire nonnihil vulnus narrauit aeger, et axillam eiusdem lateris compressam nonnihil dolere, qui dolor subsequenter diebus acutior. Imo vesperi me vocat pater, significans post prandium filium, de doloribus dorsi conquestum, lectum occupasse, et inde ab hora septima laborasse febre. Et hac quidem vere laborauit, quum paullo serius aduenirem, simulque capitis dolore cum oris sapore ingrato. Dormiuit tamen bene noctu subsequente. Febris blanda vestigia plura per tres proximas dies percepta, noctu praesertim, per diem vero nonnisi per interualla, tuncque semper mitior euasit, quando extra lectum sese contulit, id quod ipsemet sponte concupiuit. Secundo febris die foetorem ex ore molestum sparsit, quasi a suppurantibus variolis, linguamque albis sordibus tectam obtulit. Et iam tum quoque formari coepit orbiculari rubedine pustula in inferiori plagae dextrae extremo, quae proximis diebus ad maturitatem sine dubio peruenisset; nisi contriuisset eam aeger. Nam pruritus plagae aegro haud exiguo incommodo. Ad coercendam febrem nulla re praeterquam potu acidulato, cum saccharo copiose ingerendo, et mora extra lectum, opus fuit. Cibi appetitus inter haecce non imminutus. Sub finem tertiae diei febris iam aliquot stigmata variolosa in facie pater obseruauerat. Ipse quarto die absente omnino febre eorum aliquot diuersae magnitudinis et incerti numeri in facie conspexi, et duo maiora ad antibrachii extremum anterius, quae ipsa et pruritum excitarunt. Hunc ipsum diem reliquis temperatiorem, serenum tamen, totum extra lectum consumsit, quin, quum quaererem illum post meridiem cum patre, per fenestram in atrium transuolauerat, inten-

intentus variis ludis, motum corporis fortio- rem requirentibus. Huic excessui vt praeuenirem, sedulo iniunxi, vt die quinto (pergo computare ab initio febris) in cubili retineretur, ceterum fanissimus, quo ipso tres circiter variolae in facie prurientes, binae in antibrachio, tres in scapula dextra tantummodo superstites. Hasce paucas sperabam ad probam suppurationem peruenturas, sicque totam scenam transituram. Ast inexpectato noctu diei sexti, licet ad mediam noctem bene dormiuisset, expergisci, sese agitare et febrile manifeste iterum coepit, quae febris per tres dies per interualla durauit, priori longe fortior et lecti appetentiam aegro ciens, altera nocte tam vehemens, vt deliraret, et horrida facie surgere e lecto conaretur, cum lingua sordida saporeque illi valde ingrato. Sponte querebatur de dolore axillae. Phaenomenon aliud vere singulare sese paullo post initium febris huius secundae adiunxit, ptyalismus, tam largus, vt ipse vas pro excipienda saliuā desideraret, et libram circiter eius dimidiam per dimidium diem exspueret; decreuit ille versus noctem secundae diei febris recrudescens, vt tamen die post subinde erumperet. Ad mixturam temperantem confugere tum oportuit. Causam recidivae febris initio nullam aliam obseruationibus DIMSDALII insistentis agnoui, quam nimium corporis motum. Dein vero in obstructionem aluinam partem culpae reiciendam reperi. Nempe, etsi mihi de alui ratione quotidie sciscitanti aeger praecedentibus diebus responderet, semel bis vel ter solutam, quod praesente sella perforata tanto facilius credi posset, dein rescui per aliquot dies obstructam fuisse, et famulantem ancillam deceptam fuisse aegro in latrinam atrii alui egerendae causa, vt retulerat, discurrente. Clyisma igitur mox applicandum curavi, quod copiam excrementorum durorum elicit. Subiunxi dein mixturam purgantem. Vulnus sensim umbonem erysipelaceum notabili distantia sparsit, medio fusco pellucens et quasi intropressum, vesiculis minutis circumdatum. Compressum aliquid puris limpidi per aliquot dies emisit. Quarto post nouam istam febrem die, postquam pustulae ex priori febre iam exaruerant, nouae paucae iterum emerunt, bene acuminatae. Harum quasdam dein contriuit, aliae sponte disparuerunt, adeo vt ad finem nonnisi vnica in gena superesset, secundaria febre orta, et in omnibus periodos solitas variolarum obseruans, egregie suppurans. Erysipelas brachii dissipari aqua frigida applicata. Alere sup- purationem vulneris vnguento digestiuo tentavi, sed frustra: omisso vero

unguento plaga paucillum puris crassi per aliquot dies, dum premebatur crusta illam obtegens, emisit, donec inde a die decimo ab initio febris computato omnino exaresceret, crusta aliquot dies post decidente. Per tres hebdomades postea me suadente ptisanam ex radice Chinae, potus vulgaris loco, bibit et bis aluum purgante sollicitauit. Sicque rediit pristina sanitas, qua ipsa adhuc eaque optima et constante vtitur.

Confectaria quaedam paucis subiungere huic historiae refert, eo ordine, quo res ipsae narratae a me sunt. Exemplum praebet illa, terrorem non multum damni apud infantes secum ferre, modo causa terroris non diu alatur. Id si de puero octo annorum, deliquio adeo animi proximo, valet, tanto magis de infantibus aetate minoribus locum habet; hinc superfluum, instrumentis artificiosis aciem ferramenti, terroris vitandi causa, recondere velle. Iterati variolarum prouentus frigus non esse vnicam causam, inde liquet, quod et febris et eruptionis stadio temperies aëris in hoc casu contingeret iusto potius calidior, quam frigidior. Infectionis effectus heic praecox haud parum fuit, utpote quum quatuordécim horis citius, quam alias sub accelerata miasmatis actione, hoc est ante finem sexti diei, febris ingrueret. Singulare est, quod sub praecoci isto morbi exordio signa effectus in vulneribus tam exigua essent, tamque sero sese manifestarent. Iustius autem merito ptyalismus ille sub secundaria febre erumpens me moratur, qui in variolis adeo naturalibus nonnisi apud adultos, (quum infantes sine dubio saliuam deglutiant, vnde diarrhoea) et quidem sub copiosa exanthematum eruptione obtinet, qua caput in tumorem attollitur et interiora oris simul variolis obsidentur, vnde glandulae salivales ad vberiore secretionem stimulantur. Negauit ill. CAMPERVS t) hanc ipsam esse criticam, quoniam in insititio morbo, in quo paucae vel nullae pustulae sint, non contingeret. Casu tamen a me prolato contigit, quo stimulo suscitata, equidem non dixerim. An sapor ingratus oris secretionem sollicitauit? vix probabile, nam fordes oris claudunt potius salivae vias, quam aperiunt, an potius ipsi salivae alluenti aliquid infuit, quod molestum saporem creauit? Operae pretium est, explorare, an infantes, qui absque infectione cum variolosis impune in epidemiis adeo variolosis commercium habuerunt, mitius morbo insititio afficiantur, quam alii, prout in

t) l. c. p. 21.

in hoc casu fuit. De naturalibus variolis exceptiones quasdam huius rei noui, vt adeo lethales euaserint. u).

Et hoc quidem pensum (quod tertium et vltimum eiusdem argumenti insequetur) indicendae panegyri quatuor honoratissimorum et doctissimorum Candidatorum praemittere iuuat, qui, me brabeuta, honores, quoad academicam potestatem in arte nostra summos, consequuti sunt. En singulorum vitae historiam, proprio cuiuslibet calamo conscriptam.

I.

MATTHIAS A PAECKEN

PETROPOLITANVS.

Anno 1755. Petropoli natus, Patrem veneror CHRISTIANVM A PAECKEN, Russorum Imperatrici a Consiliis Collegii Medici et summorum tribunalium, Matrem vero EVAM, ex gente NEVMANNIANA natam. Patrem non modo veneror auctorem vitae, sed quod magis est, ingenii et morum formatorem. Ipse, ad vigesimum aetatis meae annum linguarum doctarum et nunc vfitatorum, Matheleos, Physices, ceterarumque quibus iuuenilis aetas impertiri debet disciplinarum, fuit mihi Praeceptor. Tantis cumulatum beneficiis et ad altiora, quibus me destinauerat, studia iam paratum, anno 1775. me Berolinum misit, vt ibi prima in arte medica iacerem fundamenta. Per biennium et quod excurrit, Anatomiam, Physiologiam et artem obstetriciam me docuit cel. WALTHER. Operationes chirurgicas in cadaueribus instituendi fuit mihi occasio duce cel. HENKEL. In primis autem veneror illustrem Senem, GLEDITSCH, meorum studiorum optimum moderatorem, Materiae medicae, et Botanicae Praeceptorem dilectissimum. In Pharmacologia et Chemia contigit mihi felicitas adeundi scholas celeberrimorum virorum GERHARDI, BELLII, et ACHARDI. Initio anni praeteriti iussu optimi Patris celeberrimam petiturus Musarum sedem Gottin-gam me contuli: vbi iura ciuis academici Magnificus KVLENKAMP mihi dedit. Pathologiae, Semiotices, Therapiae doctrinas ex ore pie per totam

n) Conf. Fortsättning af Provinc. Doct. Berättelser 1765. p. 11.

tam vitam colendi, cel. BALDINGERI, hausi: hoc moderatore clinicis quoque interfui laboribus. Botanicen et morbos infantum docentem audiui cel. MURRAYVM. Me, cel. WRISBERGII in Anatomia et arte obstetricia praelectionibus interfuisse, gratissima semper recolam mente. Cel. RICHTERVVM in Chirurgia manuali et medica, Therapia, et in doctrina de morbis oculorum, exoptatissimum habui Praeceptorem. Historiam naturalem docentem audiui excell. BLUMENBACH.

Reddimus iam illustri parenti filium, in cuius ingenio formando et ipse desudavit, nouis doctis suppetiis locupletatum. Eum enim sese in examine praestitit generosissimus vir, qualem decet ad ius adspirantem valetudinem humanam dirigendi. Nec frustratus est nostram spem in cathedra, in qua *de sale acido essentiali tartari*, de quo Suecia bene meruit, d. 21. Maii a. praef., secundum propria experimenta disputauit, praemissa commentatione succincta *de Tartaro*.

II.

CHRISTIANVS GEORGIVS BERG

PETROPOLITANVS.

Natus sum Petropoli mense Nouembri a. 1750. patre ANDREA IOHANNNE, mercatore, viro optimo, quem praematura mors non sine magno dolore meo ante binos annos mihi eripuit, matre vero, ANNA MARGARETHA, e familia MALMIANA, quam superstitem adhuc esse valde gaudeo. Pater desideratissimus, qui non minimam officii sui partem educationem liberorum suorum censebat, inde a teneris primis omnis doctrinae literis, deinde vero cum adultior essem, Latina, Gallica, et Russica lingua, nec non Matheos, Physices, et Historiarum principiis me erudiendum curauit, nec sumtibus pepercit, ut bene ac liberaliter educarer. Postea cum maturus iudicaret, qui in academiam me conferrem, anno huius seculi 69. me Parens Halam misit, artis medicae addiscendae causa. Ibi per annum commoratus sum, audiuique viros in Medicina et Philosophia celeberrimos, in Logicis et Metaphysicis b. TRAEGERVVM et b. MEIERVM, in Physica et Mathefi pura EBERHARDVM, in Osteologia illustrem BÖHMERVVM. Anno huius

huius seculi 70. me b. Patre auctore in hanc contuli Musarum sedem celeberrimam, ubi ab illustri BÖHMERO, fasces tum academiae tenente, in numerum studiosorum receptus sum. In hac vero Academia Praeceptores nactus sum illustres ac clarissimos viros, siquidem me docuit historiam uniuersalem et historiam Russicam cel. SCHLÖZER, Physicam ill. HOLLMANN, Pathologiam physiologicam cel. BLUMENBACH, Therapiam specialem morborum aequae acutorum ac chronicorum, Chirurgiam medicam ac manualement, morbos ossium, morbos oculorum, Diaeteticam ill. RICHTER, Osteologiam, Physiologiam, Anatomiam, artem obstetriciam, Medicinam forensensem ill. WRISBERG, quo duce etiam Nosocomium obstetricium frequentavi. Porro scholis interfui super Materia medica, Chemia, Pharmacia, Mineralogia, beati VOGELTI, super Botanica, Materia medica, morbis infantum, ill. MURRAYI, super Materia medica, Pathologia generali et speciali, Semiotica, arte scribendi formulas, ill. BALDINGERI; nec non collegium clinicum, cui hic Vir illustris praest, per sex menses, frequentavi. Quos quidem omnes viros pie colendos pro dexterrima institutione dum viuum pie venerabor.

Rara in Germania doctissimo Candidato obtigit occasio, per plures annos, in academiis, studiis vacandi. Nobis suffecit, eum se gessisse et in examine et in cathedra, ut dignus praemiis nostris censeretur. D. 5. Iunii h. a. post praelectionem breuem de usu ulcerum artificialium, disceptauit super thesibus, quas dissertationem de Gangraena et Sphacelo subsequuturam pollicitus est.

III.

ALEXANDER ROESSLEIN

ASTRACHANENSIS.

Anno 1752. Astrachani natus, Patrem veneror F. W. ROESSLEIN, artis chirurgicae Magistrum, practicum felicissimum; Matrem MARIAM, ex gente MEYERIANA, praematura mihi ereptam morte, lugeo. Parentes optimi, omnem in eo posuerunt curam, ut erudirer in iis literis, quae puerili aetati conueniunt. Non deerant Praeceptores probi et intelligentes, inter quos nominasse officium et pietas iubent, virum doctissimum de STARCK. Huius hospitio et praeceptis per triennium mihi frui

licit. Anno aetatis 14. Petropolim petii, ut inclytam frequentarem scholam sancti Petri. Hic linguarum aliarumque scientiarum doctrinas hausi ex ore reuerendissimi BÜSCHING, scholae huius Conditore et tum temporis Directore, et cel. BECKMANNI, nunc in Georgia Augusta Oeconomiae Professoris. Positis igitur hisce fundamentis ad altiores doctrinas Argentinam me contuli, anno Seculi huius 70. et ab ill. SPIELMANNO, penes quem tunc fascēs academicæ erant, in numerum academiae civium receptus fui; Praeceptoribus hac in academia usus sum viris celeberrimis, SPIELMANNO in Chemia, Materia medica, Pathologia, Botanica, et duce etiam in excursionibus botanicis; LOBSTEINIO in Physiologia, Anatome, Chirurgia, omnesque in cadaueribus operationes chirurgicas institui, et in Nosocomio Gallico in viuis quotidie fere conspexi; EHRMANNO in Therapia speciali, nec non in Nosocomio ciuico aegros ad ipsa lecta visitaui; HERMANNO in Historia naturali, et ut Metallurgiae et Historiae naturalis mineralium cognitionis plura colligerem augmenta, vicinae Hercyniae occasionem negligere nolui, hinc per ferias autumnales Sueuiam et Heluetiam permigraui, et tam interioribus terrae absconditam naturae fabricam, quam minerarum metallurgicas tractationes perlustraui. SCHVZERO in Physica et Philosophia naturali, in arte autem obstetricia me erudiendo indefessum se exhibuit Cl. FRIED M. D. et obstetricans, eoque duce tam ad partus naturales, quam praeternaturales adhibitus sum. Inter haec non neglexi linguarum studium Anglicae et Italicae, praeuentibus HIRSCHBERGIO et SCARAMVSCH. Hisce peractis, Georgiae Augustae Musas salutare animo agitaui. Itaque elapso praeterito anno Gottingam veni et a Magnifico KVLENKAMP ciuitatis iura consecutus sum. Heic summa mihi contigit felicitas, cel. BALDINGERI interesse praelectionibus doctissimis in Semioticam, Materiam medicam, methodum formulas medicas conscribendi, atque in Therapiam. Sub auspiciis tanti viri collegio clinico socius interfui. Cel. MURRAYVM de infantum morbis differentem audiui, cel. WRISBERG Medicinam forensē docentem. cel. RICHTERVVM, cuius in me meritorum memoriam nulla delebit aetas, praeceptorem habui doctissimum et indefessum in Chirurgia medica et Therapia speciali.

Et huic doctissimo Candidato aditus per plures annos ad meritissimos de arte saluari viros vel extra academiam nostram patuit, quem probe eum in vsum suum vertisse declarauit solutione quaestionum illi a nobis oblatarum. Ad dissertationem de *Inflammatione* defendendam d. 23. Iunii h.

a. se accinxit, postquam *de compendiosissima ratione parandi reguli antimomialis martialis cum salibus breuibus egerat.*

IV.

THEODORVS GVILIELMVS SCHROEDER

RINTELIENSIS.

Natus sum Rintelii Cattorum d. 2. m. Nouembr. a. 1759. patre PHILIPPO GEORGIO SCHROEDER, olim in hac academia Professore medicinae publico ordinario, et Archiatro regio, quem triste fatum ante hos octo annos mihi eripuit, matre vero MARIA LVCA e gente ESKVCHENIANA, quam Deus T.O.M ad extremum usque mortalium aetatem quam benignissime conseruare velit. Qui optimi parentes religionis omnibusque iis principiis, quibus tenera aetas imbui solet, memet instrui curauerunt; mox enim, quum vix infantiae annos excefferam, praeceptorum domesticorum curae traditus sum, e quibus praecipue reuerendum IOANNEM GVILIELMVM RAV, nunc in Vniuersitate, quae Erlangae floret, Professore Theologiae, cuius in me erudiendo nauatam operam nunquam pro meritis laudare valeo, nominare liceat. Qui fidelissimi atque indefessi praeceptores eo me perduxere, ut semestri aestiuo anni 1772, academicis praelectionibus interesse inciperem, quum iam antea a. 1768. a b. patre tunc temporis Prorectore ciuitate academica donatus essem. Charissimorum parentum suasu, ingenique mei propensione allicitus, artis salutaris studio memet consecraui, quam ut feliciori cum successu addiscerem, antea philosophiae scientiis operam dedi, in quibus summos praeceptores habere contigit. Frequentavi praelectiones summe reuerendi MILLERI in ethicam christianam, ill. HEYNE in antiquitates Romanas et Graecas, ill. GATTERER in historiam vniuersalem, Geographiam et Taciti Germaniam, ill. KAESTNERI in mathefin puram et applicatam, ill. HOLLMANNI in philosophiam naturalem, exc. FEDER in logicam, metaphysicam, nec non ethicam philosophicam; summe venerabilis KVLENKAMP in Homeri Iliadem, cel. BECKMANNI in mathefin puram, in historiam et philosophiam naturalem, cel. MEINERS in veterum gentium religionem, et cl. COLOM in linguam Gallicam; quos omnes praeceptores habuisse, est sane quod mihi gratuler. Quibus scientiis philosophicis imbutus, experientissimorum professorum medicinae, quibus summa me

pie-

pietate obstrictum profiteor, doctrinis uti coepi. Ill. nempe BALDINGERVM, cuius in me merita nulla unquam delebit obliuio, Pathologiam et Semioticam, tam generalem quam et specialem, ac Pharmaciam eruditissime docentem audiui, nec non collegio clinico sub illius auspiciis florenti per aliquod tempus interfui. Ill. MURRAY praeceptorem veneror exoptatissimum in addiscenda Botanica, et Materia medica; eundemque de viribus medicamentorum, de insitione variolarum, de vermibus et de venenis, nec non de infantum morbis doctissime differentem audiui, atque excursionibus botanicis sub eius auspiciis institutis frequentissime interfui. Ill. WRISBERGII, fautoris atque praeceptoris summe colendi, praelectiones in Physiologiam, Osteologiam, Anatomiam, artem obstetriciam, et medicinam forensam, cum optimo fructu frequentavi, nec non eo duce cadauera dissectui. Insignem etiam usum percepi ex praelectionibus doctissimis ill. RICHTERI, viri optime de me meriti, quem Therapiam specialem, Chirurgiam manualementem et medicam, doctrinam de oculorum et ossium morbis, nec non praecipuas regulas diaeteticas docentem audiui. Interfui quoque praelectionibus cel. GMELIN in Chemiam theoreticam et experimentalem, cel. BLUMENBACH in Pathologiam cum Physiologia iunctam, et Osteologiam, et cel. STROHMEYER in Therapiam generalem; nec non cl. GLANDORF in lingua Anglica addiscenda duce usus sum. Quibus omnibus exoptatissimis praeceptoribus pro tot tantisque in me collatis beneficiis gratias quas possum maximas ago atque persoluo.

Successit Isthis disputationis sollemnitate, licet scrutinio medico prior, pereximius hic Candidatus, quem, post exploratas communique ordinis medici laude probatas in examine vires et eadem alacritate et eruditione defensam d. 10. Iulii h. a. *super Pleumonidis Symptomatologia et Aetiology* disputationem, condecorare mihi contigisse publica inauguratione, tam proprio eius merito, quam ob cultam olim cum Parente eius beato, collega coniunctissimo, familiaritatem, haud sine voluptatis sensu significativo. Ante ipsum conflictum cursorie *Venaesectionis in phthisi pulmonali* usum persequutus est.

Quemlibet vero horum Candidatorum dignissimorum mox post certamen finitum in numerum Doctorum medicinae cooptauimus. Scr. Gottingae die 12. Iulii a. 1779.

(L. S.)

18

ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA R. GOTTINGENSI
D E C A N I

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROFESSORIS ORD. ET HORTI R. BOTANICI
PRAEFECTI

OBSERVATIONVM
ET ANIMADVERSIONVM

S V P E R
VARIOLARVM INSITIO

S A T V R A.

SECTIO TERTIA ET NOVISSIMA.

Q V A

SOLLEMNIA INAUGVRALIA

ALIQVOT
DOCTISSIMORVM MEDICINAE CANDIDATORVM

OBEVND A IN TEMPLO ACADEMICO
INTER ANNIVERSARIA INAUGVRATIONIS
GEORGIAE AVGVSTAE SACRA

SIGNIFICANTVR.

G O T T I N G A E,

Typis JO. CHRIST. DIETERICH,

I 7 7 9.

ORDINIS MEDICI IN ACADEMIA GOTTINGENSIS

PLACUIT

IO. ANDREAE MURRAY D.

MEDIC. PROFESSORIS ORD. ET HORTI BOTANICI

THEOPHILI

OBSERVATIONVM

ET ANIMADVERSIONVM

SVPER

VARIOLARVM INSTIGATIONE

SATVRA

SECTIO TERTIA ET NOVISSIMA

QVA

SOLLEMNIA INAVGVRA

ALIQVOT

DOCTISSIMORVM MEDICINAE CANDIDATORVM

ORANDA IN ACADEMICO

INTER ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS

GEORGII AVGVSTAE CAESARIS

REGIS

GOTTINGAE

THEO. CHRIST. DIETZSCH

1779

DE INSITIONE VARIOLARVM.

SECTIO TERTIA ET NOVISSIMA.

Pergo in defectibus quibusdam insitionis variolarum artis perstringendis, ad quos in amplo isto numero, quem aduersarii illi exprobrant, minus sollerter, quam rei grauitas poscit, respicitur, qui si abessent, praesidiorum in tutelam vitae humanae datorum equidem praestantius hoc ipso nullum agnoscerem, diuinius nullum.

Aliud igitur eius incommodum, quod tamen medico eam administranti magis quam aegro infestum duco, hoc est, quod temporis interuallum, inter encheiresin insitionis et febrem subsequam praeterlabens, saepe insigniter variet, ita vt vel febris anticipet consuetissimum exordii sui terminum, vel solito serius ingruat. De ipso vero hocce termino auctores alias graues dissentire, res ingrata est. Vt exempla afferam, ill. **TISSOTVS** *a)* quinto die, plerumque sexto, nonnunquam tardius, morbum capere initium suum indicat. Qui primo non ante octauum ingruere existimauerat ill. **A SCHVLZENHEIM** *b)*, ferius

A 2

a) *Inoculation iustificée* p. 70.

b) *Om Koppors Ympande* p. 65. 73. not. 66.

rius vltiori experientia ductus neminem ante sextum diem post insitionem febre affici, nec ante nonum emittere exanthema, declarauit c). B. A ROSENSTEIN secunda editione d) libri sui de morbis infantum initium morbi ad septimum vel octauum diem restrinxerat, tertia autem e), quinto adeo incidere posse, largitur. Ita et L. B. A DIMSDALE septimo vel crebrius octauo diei initium febris adiudicat f), passus tamen g), subinde illud multo praecocius imo nonnunquam longe serius contingere. Quae igitur antea tanquam falsae reiciebantur cl^{mi} LE DVC h), de se ipso iam tertio die post insitionem aegrotante et de aliis, circa praematurum insultum narrationes, iam firmamentum quoddam recuperant, etsi non negem, me adhuc de veritate casuum, quibus iam primo die vel secundo aduenisse refert, haud mediocriter dubitare. Similiter serotini morbi varia leguntur exempla, quorum plura sistit KIRKPATRICK i), scilicet eruptionis die 14. vel 17. factae, item febris 23., quin imo, quod vix credibile, post vndecim modo hebdomades incidentis. Ill. ACREL k) semel die II. febrem exortam obseruauit. — Optio igitur (si praematuri maxime insultus a LE DVC relati, et serissimi KIRKPATRICKII nulla habenda ratio), inter diem 5. et 23. relinquitur. Omnium casuum mihi met obuiorum, praecocissimus est in Sectione secunda l) a me dictus, quo horis ad minimum 14, prodromis quibusdam signis non simul computatis, ante finem sexti nychthemeri sese exseruit febris. An pus vetustius (quod de eo filis excepto inprimis valet) serius excitet febrem recenti, vt variae obseruationes et serior germinatio feminum vetustiorum plantarum edocere videntur, vel citius iusto aut tardius per decursum morbi collectum pus febrem acceleret aut retardet, an potius hoc a diathesi corporis dependeat: hic non disquiram. Equidem vtrumque in causa esse posse arbitror, nam etiamsi eodem pu-

re

c) Fortsättn. af Prov. Doct. Berätt. p. 11.

d) Underrättelser om Barnsjukd. p. 178.

e) l. c. p. 192.

f) Inoculating for the Small-Pox p. 32.

g) l. c. p. 47.

h) Diff. de Byzantina variol. insitione L. B. 1722. §. 26.

i) Analysis of inoculation p. 102. Cfr. A SCHVLZENHEIM om Koppors Ympande p. 72. not. bb.

k) Fortsättn. af Prov. Doct. Berätt. p. 15.

l) p. 10. sqq.

re eademque hora pluribus variolas inferamus, nihilominus tamen nonnunquam horum quidam vno vel altero die tardius reliquis febrile incipiunt. Quicquid vero horum sit, haec termini discrepantia subinde in ambiguo medicum relinquit, quando mitis morbi euentus, is infectioni naturali an insitioni debeatur; item, quod res maioris longe momenti, quando infausae res post insitionem cessit, qualis harum causarum subfuerit. Potuit enim iam ante insitionem vel maiori vel minori intervallo sponte irrepere, vel potest mox post insitionem peractam eamque irritam infectio naturali via fieri, quae si sinistrum euentum capiat, famae insitoris insidias struit. Si terminus emergentis febris constans esset, facile tolleretur dubium. Vulneris facie tolli non posse dubium, inde patet, quod nonnunquam primis diebus eius exigua sit mutatio, effectu etiam si suo encheiresis non defraudetur. Tanto igitur magis necessarium est, tam ante quam post illam summo studio contagium vitasse. Ad praerogativas fluidi puris hoc quoque pertinet, quod citius febrem prouocet citiusque decursum totum morbi finiat.

De opportunitate corporis humani ad contagium suscipiendum paucis differendi casus quidam singularis anam praebet. Notum est, multos, pluries licet inter variolosos absque infectione versatos, inopinato tamen alia occasione data morbo hocce corripitur; ita et multos insitionem primam vel secundam eludere, qui tertiam tamen efficacem experiuntur, etiam si idem pus effectum in aliis desideratum praestiterit. Id quod filis adhibitum haud raro contingit. Sed rarius accidit, quod pus per vulnus immissum vel in loco insitionis notabiles mutationes producat, quorum non solum rubedo, sed et exesio et suppuratio vulneris, maculae vel pustulae in vicinia, erysipelas, crusta vulnus tegens, pertinent, vel remotius in corpore molimina varia febrilia excitent, sed praeter opinionem sine causa manifesta iterum disparentia, absque vlla subsequa pustularum eruptione. Subinde febris orta, sed interrupta per aliquot dies, dein rediens cum exanthematum satellitio *m*); quam vero conditionem a praesente, de quo hic sermo est, remoueo. Ita nec hic vrgeo leuem illam per vnum vel alterum diem durantem vulnusculi inflammationem, quae in hominibus a procliuitate ad variolas omnino alienis,

A 3

vel

m) v. *Historia mea insit. variol. in Suecia* p. 115

vel iis, qui iam superarunt variolas, apparet, quae quidem ipsa in hisce quoque filis pinguedinosisque adhibitis intensior fit, sed apud omnes et singulos sine aliis symptomatibus, coalescente mox vulnere, dissipatur. En igitur historiam ipsam.

A. 1777. d. 30. Aprilis per vulnus in utroque brachio filum pro insitione applicui puellae trienni, tenellae et ad lacrymas pronae, nulla ceteroquin alia aegritudine quam abdominis intumescencia et nonnullis tineae capitis residuis tentatae, cui et postea obnoxia fuit. Sororem eius et cognatam eadem hora eodemque filo encheiresi submisi, eo effectu, ut in hac sueto tempore morbi signa sese efferrent, in illa vero et secundum experimentum filo alio in aliis efficaciam comprobante institutum inane esset, nec nisi tertium pure liquido succederet. In puella, de qua hic sermo, vberius sanguis effluxit, etsi plagae non profundae. Calor conclavis septentrionem spectantis per totum morbi tempus inter gr. 60. Fahr. et 64. substitit. Quoties tempestas ferret, liberam horti vicini auram illi concessi. Biduum post insitionem eximens fila (quae modo extra limites vulneris striis Emplastri Anglicani ex Ichthyocolle firmaueram) utrumque vulnus aliquantisper rubrum vidi, minus vero sinistrum, quod tamen duobus locis papula aciculari notatum, item vna remotius pollicis spatio; dextrum pallida crusta tectum. Catarrhalia aliquot symptomata inter haec per aliquot dies sensit, praecipue raucedinem, ante sextum diem cessantia, et ceterum nullius momenti. Quarto die utrumque vulnus siccum rubrumque, prope sinistrum vero insuper macula rubra rotunda apparuit, magnitudine seminis Lupini hirsuti L; tum appetitus cibi soliti minor. Sexto die in huius summo extremo macula dicta sedem fixerat, nonnihil eleuata. Septimo et in dextra plaga, quae et rubra et tumida fuit, macula, pisi magnitudinis, enata. D. nono dextra plaga largiori ambitu rubens et eleuatio, macula dicta amplior. Sinistra gessit ad utrumque extremum maculam nonnihil eleuatam. Post meridiem gena sinistra rubicunda. Et hoc quidem die puella alui deiectiones fluidas quatuor sponte ortas habuit. D. decimo dextrum vulnus in vnam fere maculam oblongam inflammata eleuatam degenerauit, medio albidam. Hactenus puella sanissima, sed d. vndecimo sponte aliquoties post meridiem contra consuetudinem lectum appetiit, sub-

subinde de horroribus conquesta, et vesperi coenam recusavit. In utroque brachio versus flexuram cubiti erysipelatoſa rubedo conspicua et maculae dictae latiores. D. duodecimo utrumque pariter vulnus erysipelatoſum, et dextrum labiis duris tumidis instructum, non quidem hucusque hians sed distensum et medio profundius. D. decimo tertio crusta rotunda bruna tegebat dextrum vulnus, quod adhuc rubrum erat, et, ut ex maculis indusii cognosci poterat, pus exundauerat, sine dubio ob attritum, quem nutrix etiam animaduenerat. Sinistrum pariter crusta opertum, sed duplici, tumidum in peripheria et ultra spatium sesquipollicis rubrum, epidermide vicina in exigua nonnulla tubercula eleuata. Quum vero iam spes successuri hoc casu ex insitione effectus, ferotinarum variolarum exemplis vix ali posset: die decimo quarto post primam encheiresin, quum pus tenue sub epidermide vulnere lateret, linteum carptum madens pure ex plaga cognatae dictae (de cuius efficacia ex dierum calculo certus esse poteram) hausto vulnere sinistro imposui; et quum die postero deraſum linteum carptum offenderem, idem pus apice lanceolae exceptum brachio utrique punctura siue incisione exigua extra limitem rubedinis indidi. Maduit et rubuit hoc nouum dextri brachii vulnus per binos dies, alterum paullo post coaluit, et postea dextrum quoque. Inter haec vero veterum plagarum rubedo ad diem 19. vsque permansit, quo ipso decreuerat notabiliter. Tandem die 27. in sinistro brachio crusta vna sponte decidit, dein altera; in dextro autem formata quadragesimo adhuc die tenaciter adhaesit. Remanserunt post delapsum cicatrices rotundae, adhuc superstites, eiusdem latitudinis ut crustae, sub quibus formatae fuerant; harum cicatricum scilicet in dextro brachio vna oblonga pisi maior, in sinistro duae, quarum vna inferior lentis, altera superior pisi grandioris, magnitudinem aequat, conspiciuntur.

Sic exiguam valde aptitudinem ad contagium suscipiendum et fouendum posse existere colligitur, quae tamen non habenda pro nulla, prout solum macrum stirpes profert, et statura et perfectione reliquis terra fertili et succosa crescentibus inferiores. Rubedo vulneris, maculae, erysipelas in vicinia eius et loco remotiori, puris porro vestigia, pruritus, crustae, cicatrices ab insitionis filo absque vllis aliis irritamen

ritamentis per plagam exiguae profunditatis et longitudinis immisso, in infante nulla ceteroquin corruptela humorum laborante, testantur satis, non pro simplicibus vulneribus ista posse haberi. Quid vero effecerit, ut serius longe coalescerent, et cicatrices formarent, quam aliis sub miti adeo insitionis effectui fieri solet, dirimere nescio. Lassitudo, horrores et cibi appetitus deficiens, quae ipsa phaenomena die undecimo notata, si febris praesentis indicia habenda, certe blandissimae omnium sunt. An sub mitissimis eiusmodi naturae ad euoluendum virus variolosum moliminibus immunitas contra nouum morbi insultum contingat, iterata insitione optime exploratur. Nec diffido in praesenti casu tertio praecipue experimento, quo liquidum pus per lanceolam immiseram, nisi verendum sit, ne subinde pus variolosum vnius hominis plus efficacitatis in vno, quam in altero exerceat. Hinc occasione data maioris certitudinis causa insitionem iterabo.

Illa denique insitoribus molestia etiamnum aliquando obuenit, quod, licet infectio tempestiue subsequatur, morbiue circuitus omnibus momentis voto nostro respondeat, vulnere tamen sanatio tarde nimis nec sine difficultate fiat. Non loquor de iis temporibus, quibus primum ex insitione commodum largum et diuturnum puris ex plagis profluuium reputabatur, eamque ob causam vulnera profunda longaque placebant, quae ipsa copia lintei carpti farciebantur, iis vnguentis obliti, quae suppurationem copiosam ciendi alendique vim habent. Non poterant igitur non ex fibrarum hacce multifariae naturae dissolutione, heterogeneo isto lintei discerpti immisso, quod vi globulum fonticuli aemulatur, et relaxantibus stimulantibus obstruentibus applicatis, molesta vlcera enasci. Quam vana vero plerumque spes sit, fore, ut, quo vberius ex vulnere fluat pus, tanto minor pustularum numerus efflorescat exitusque in vniuersum tanto blandior fiat, inde iam palam est, quod vix antea, quam variolae suppurent, vulnus sese dilatat, et siccescentibus iisdem plurimum demum puris fundat. Millenis quoque exemplis constat, absque copiosa et protracta vulneris suppuratione variolis laetissime emeruisse aegros optimamque sanitatem recuperasse. Ast incisio-nes vix guttulam sanguinis prouocantes, quin puncturae apice lanceolae factae aliquando obstinata vlcera eo, ubi inflictae sunt, loco relinquunt. DIMSDALIVS, si profluuium hocce ultra stadium exsiccationis

nis perdurat, hoc singulari in corporis diathesi (in the habit) vitio adiudicat; quale, non determinat. An humorum aliquam corruptelam intellexit, prout haud raro haec in causa est, quod vulnus, contusio, intertrigo exigui alias momenti in vlcus foedissimum degeneret? an sensilitatem iusto maiorem corporis? an flacciditatem fibrarum insigniorem? Sed et omnino infantes exstiterunt ante et sub insitionem ceterum sani, quibus vulnus diutius hiauit suppurauitque, sensim tamen, sine ullius medicaminis auxilio, coalescens. Nonnisi inter diem vicesimum sextum et tricesimum octauum refert cl. SCHINZ ⁿ⁾), plerosque infantes, in quibus ipse insitionem peregerat, vulnera coadunata, naturae quidem solius beneficio. Casum iam exhibebo ab hisce eatenus diuersum, quod praeter laxitatem fibrarum nihil vitii manifesti aderat, in quo vero nonnisi post multa tentamina claudere vulnera mihi datum fuit.

Spectat hic ad puellam, quae annorum quinque eodem tempore, scilicet d. 30. Aprilis, quo ea, cuius historiam mox recensui, encheiresin subiit, idque in brachiis solito loco, filo quidem, sed absque vnguento, plagae exiguae immisso. Praeter naturalem fibrarum flacciditatem et pusillanimitatem supra annum omnino sana, olim ad conuulsiones a vermibus prona. Post quadraginta octo horas, quum insitionis fila eximerem, vtrumque vulnus iam suppurauit, ita vt compressione leui pus proflueret, aliaque in hisce effectus indicia tempestiue apparuerunt. Sic cum tamen iterum tectumque crusta vulnus [dextrum die quarto] conspexi, sinistro suppurationem continuante tam liberaliter, vt d. quinto fasciam circumuolutam per plures gyros humectasset, et die post manifeste hiaret. Ob inflammationem, insigni dolore ante febris insultum stipatam, humectauit illud aqua frigida. Post prodroma varia febrilia symptomata septimi et octauo diei, inter quae et exiguae quaedam maculae in facie d. octauo eruperant, versus finem noni diei febris initium cepit. Quum non sufficeret aqua ad mitigandam sinistri vulneris inflammationem, camphoram vitello oui solutam d. vndecimo illiui haud sine suc-

ⁿ⁾ Versio Eius Germanica libri Dimsdaliani, *neue Methode für die Einsprossung der Pocken* p. 31.

successu, quo eodem die versus flexuram cubiti sinistri exterius conspectum erysipelas. Febricula eamque concomitantes molestiae cessarunt cum eruptione, tanto autem copiosius manavit vulnus sinistrum, tantoque magis hiauit, dextro quidem pus formante, quod tamen die decimo nono primum effluxit, initio parce dein copiosius. Variolae erant paucae ad summum septuaginta bene suppurantes et iusto tempore siccescentes, quarum e numero et istae, quae iam ante febrem die octauo macularum forma visae. Nihil inter haec alieni contigit, quam quod die decimo quarto palpebra superior oculi dextri nonnihil intumesceret, id quod vero inter aliquot dies imposito sacculo ex floribus Sambuci et camphora discussi. Variolis in facie exsiccatis ad purgans ex manna et sale neutro per interualla repetendum transii. Licet vero plaga sinistra inde a die vicesimo primo in fundo repleri videretur, prouentus tamen pristinus puris continuauit, et labia late hiantia propius ad se inuicem accedere detrectarunt, simul lata excoriatio cutis vicinae facta cum doloroso valde sensu, renouato praecipue sub deligationem. Sic res perstitit ad diem decimum Iunii h. e. 41. post insitionem, quo metuens, ne vlcus habituale inde fieret, quum et in panniculum adiposum penetrasset, haud sine periculo postea claudendum, corticem peruianum in electuario praescripsi, quo ipso per aliquot dies continuato tandem coaluit dextrum vulnus; alterum vero diu adhuc pus plorauit, donec et hoc corticis largioribus dosibus, quibus interposita Ialappae radix o), reuulsionis causa, et imposito emplastro saturnino, nominatim defensiuo rubro, sanaretur. Sed crusta vulneris nonnisi die 26. Augusti decidit; post quod tempus integerrima et constantissima valetudine puella vsa est, corporisque virium et animi incremento notabili. Superest iam modo cicatrix in sinistro brachio, figura et ambitu oliuae maioris.

Molimen suppuratorium insigne in hac adfuisse merito agnoscitur, quod rariori obseruatione secundo iam insitionis die puris in vulnibus praesentia sese declarauit. Causam vero huius moliminis nullam aliam quam relaxatam nimis corporis compagem ostendo.

Sic

- o) Cui ipsi, nec nitro, in curatione vlcum vetustorum a Cl. ROWLEY (*Essay on the cure of ulcerated Legs*) explorata, plurimum meriti tribuerem, nisi iste expressis verbis declarasset (p. 11.), se intemperato modo vitae generi addictis Ialappam praecipisse, et nisi in multis casibus recensitis nec huius radicis nec alius purgantis mentionem fecisset.

Sic igitur huic opellae, quam partitum proferri eiusdem occasio iussit, finem impono. Finiendâ autem iam illam, sequentes dignissimi Candidati opportunitatem suppeditant, qui, omnia institutionum medicarum stadia strenue et laudabiliter emensi, iam ad altiore dignitatis gradum praemiaque laborum adspirant. Vitae horum memorabilia momenta agite, propriis Ipsorum verbis exposita, perlustremus.

I.

GEORGIVS PHILIPPVS LEHR

MOENO-FRANCOFVRTENSIS

Natus sum Francofurti ad Moenum d. XXIV. Oct. MDCCLVI. parentibus optimis IOANNE GERHARDO LEHR, mercatore Francofurtensi, et MARIA MAGDALENA e gente BEINIANA. Praematurato fato ereptum adhuc puero patrem, summo animi dolore memini, cuius autem iacturae gravissimae sensum, praeter indefessam matris carissimae curam, plurimum b. Patris amicorum studia ita minuerunt, ut semel coeptas vitae studiorumque rationes sine ullo impedimento continuare, et ex institutione virorum doctissimorum, quibus gaudet Gymnasium patrium, omnes fructus capere liceret. Integro fere septennio in his scholis transacto, tribus abhinc annis Georgiam Augustam petii, et, ne quid morari possit feliciores in arte medica progressus, primum philosophiae literisque humanioribus me dedi. Quo consilio praeter alios harum disciplinarum magistros Cel. FEDERVM Logicam et Metaphysicam, Cel. KVLENKAMPIVM Choephoras Aeschyli, Cel. MEISTERVM Mathefin puram et Ill. HEYNIVM Herodotum, explicantes audiui. Ipsi tandem artis medicae addiscendae initio facto non tantum institutione, sed et priuatis consiliis summorum illius artis arbitrorum ita adiutus sum, ut non habeam, quem primo loco nominem, cuique me plurimum debere profitear. Historiam literariam medicinae, Pathologiam, Materiam medicam, Semioticam, Therapiam tam generalem quam specialem ex ore Ill. BALDINGERI hausi, cuius quoque auspiciis collegio clinico maximo cum fructu interfui. Materiam medicam, Botanicam, Pharmaceuticam, accuratoremque cognitionem

de viribus medicamentorum tradidit ill. MURRAY, cuius collegio examinatio et disputatio haud parum etiam profeci. Physiologiae, Anatomiae, artisque obstetriciae, nec non medicinae forensis magistrum habui ill. WRISBERGIUM. Quae tandem ad praecepta Therapiae specialis, Chirurgiam manualement et medicam, doctrinam de oculorum et ossium morbis et Dieteticam pertinent, ex institutione ill. RICHTERI haurire contigit. Quibus omnibus accesserunt praelectiones virorum celeberr. GMELINI in Chemiam theoreticam et experimentalem, BLUMENBACHII in Pathologiam cum Physiologia iunctam, Osteologiam et Historiam naturalem, et BECKMANNI in Technologiam.

Haud sine votis et desiderio Candidatum praenobilissimum dimitto, qui per integrum fere tempus, quo apud nos moram traxit, hospitale me usus est, et quem, quo diutius eum noui, tanto ardentius, non ob doctrinae modo copiam egregiam, sed candidam animam et emolliatos litteris et exemplo mores, diligere coepi. Operam vero non iis modo pro virili dedit, quae medicum formant, sed quae elegantiorum medicum formant. Rebus in examine ex spe gestis facile impetrauit veniam in cathedra vires periclitandi, ubi die 6. Septembris, post lectam de *convulsionibus sub graviditate partum et puerperium incidentibus* commentatiunculam, de *Olea europaea* scite et alacriter disputavit.

II.

THEODORVS FRIDERICVS TRENDELENBURG

LVBECENSIS.

Lubecae genitus sum d. 3. mensis Octobris anni 1755. patre summa pietate colendo CHRISTIANO FRIDERICO TRENDELENBURG Medicinae doctore, in vrbe patria practico; matre optima SOPHIA DOROTHEA e gente SCHUMACHERIANA. Ab his optimis parentibus, quos inter viuos et incolumes adhuc esse, valde laetor, in tenera statim aetate mea priuatis praeceptoribus cura commissa fuit, ut religionis et linguarum fundamentis me instruerent. Deinde in Gymnasio, quod Lubecae floret, ut litteris elegantioribus imbuerer, multi viri doctissimi mihi

hique semper carissimi omni solertia studuerunt; inter quos praecipue Cll. OVERBECKII, GESNERI, BEHNII, SCHNOBELII, MINVSII, *fideli institutione usus sum. Litteris ergo humanioribus inabutus et ad altiora studia praeparatus 1775. Kiloniam me contuli et a Cel. CHRISTIANI, tunc temporis fasces academicos tenente, in numerum civium receptus, illius praelectiones logicas et metaphysicas itemque in historiam uniuersalem maximo cum fructu frequentavi. Matthesin vero puram ex cel. LIVNGBERGII et artium liberaliorum ampliorem institutionem ex cel. HIRSCHFELDI ore hausi. Audiui quoque insigni voluptate, doctrinae excellentia maxime conspicuos medicos, ACKERMANNVM in Osteologicis Anatomicis et Physicis, STRVVIVM vero in botanicis. Ita integro anno praeterlapso academiam Kiloniensem cum hac celebri Musarum sede commutavi, et consultiff. MEISTERO, Magnifico tum Prorectore, civium academicorum numero adscriptus sum. Contigit mihi hic ea felicitas, ut ex doctissimorum et clarissimorum virorum institutione, discendi esset optima mihi occasio. Praeceptores enim et fautores, quorum egregia in me merita et quantum illis debeam laudibus satis efferre nequeo, optimi mihi fuerunt duces tam in theoreticis quam practicis. Summo enim cum emolumento audiui cel. BALDINGERVM in Pathologia generali et speciali, Materia medica, Semiotica, in pharmaceuticis, in Therapia generali et speciali, methodo concinnandi formulas et proxi clinica; cel. MURRAYVM in re herbaria, in praelectionibus de morbis infantum et de viribus medicamentorum, denique in Exercitationibus examinatorio-disputatoriis; cel. WRISBERGIUM in anatomicis, physiologicis, in arte cadauera dissectandi, arte obstetricia et medicina forensi; cel. RICHTERVVM in Chirurgia tam manuali quam medica, in praelectionibus de morbis ossium et vitiis oculorum, et in Therapia speciali; cel. GMELINVM in Chemicis, cel. BLUMENBACHIVM in Historia naturali et Pathologia generali, cel. STROMEYERVVM in Therapia generali et arte conscribendi formulas; cel. KAESTNERVM in Matthesi pura et applicata; cel. BECKMANNVM in physicis.*

Habet, quo laetetur Parens praenobilissimi Candidati, felici artis exercitio inter medicos Lubecenses celebratissimus, quod filium recipiat, eadem academia, qua Ipse, bonis litteris imbutum eodemque sacro loco,

Honores medicos capeffentem. Sed iustior adhuc Illi gratulandi caussa est, quod filium Illi reddimus, eruditionis vitaeque intemeratae laude commendatissimum. Examen iam sustinuit ineunte anno, in quo promte apteque ad propositas quaestiones respondit. Quod superfuit temporis, inter alia vtilia negotia, elaborandae disputationi infumfit, qua ipsa pietatis in patrem exflare voluit hoc graue documentum, quod telam ab Eodem inceptam continuans, vindicem paternae sagacitatis ageret. Tuitus scilicet firenue d. 16. Septembris Dissertationem *de sterni costarumque in respiratione vera genuinaque motus ratione* est, praemissa breui, *de vitandis quae facillime in medicina mechanica committuntur erroribus*, praelectione.

III.

CAROLVS HENRICVS WERTMÜLLER

STOCKHOLMIENSIS.

Primam lucem Stockholmae die 6. Iulii anni 1752. aspexi, patre Medico Regio IOANNE VLTRICO WERTMÜLLER, et matre MARIANA RAVENS, quos adhuc in viuis esse impense gaudeo. Vt primum tenellae passa est aetatis ratio, parentes optimi priuatae institutioni scitorum doctorum me tradiderunt, litterarum elementis imbuendum; donec anno 1770. m. Ianuario Vpsaliam petere mihi liceret, ubi a generosissimo Professore MELANDERHIELM, rebus academicis tum praesidente, inter ciues academicos receptus sum. Curam studiorum meorum priuatam tum maxime gessit b. Prof. FROSTERVS. Heic per quatuor continuos annos variis cel. Professorum tam scholis medicis quam aliis interfui. Perill. scil. Archiatri et Equitis A LINNE, patriae orbique iam erepti, in demonstrationibus botanicis, et praelectionibus de Materia medica et de Diaeta, maximo cum fructu auditor fui. Ab ore eiusdem quoque pependi, historiam naturalem sub feriis tempore aestiuo in fundo suo Hammarby docentis, ubi iam hora quarta matutina in Museo apparuit et lectiones, paucis modo spatiis intercedentibus, usque ad vesperam quotidie continuauit, ita ut diuersa et innumerabilia fere naturae producta partim a se ipso collecta, partim ex omnibus terrarum locis sibi missa, non minore iucunditate, quam qua summa pollebat rerum peritia demonstra-

ret.

ret. Praeter alia fauoris documenta multas mihi concessit plantas exoticas et rariores, quarum chartae iam agglutinatorum nomina propria adscripsit manu. Filius magni viri, cl. Professor A LINNE', fundamenta et terminologiam Botanices me docuit. Praelectiones deinde cel. SIDRE'N tam pathologicas quam practicas audiui, nec non demonstrationibus in theatro anatomico, atque clinico, et sub eius auspiciis in nosocomio Vpsalienfi pluribus operationibus chirurgicis ibi institutis, interfui. Varia cel. Prof. et Equ. BERGMANI frequentavi collegia, chemiam scilicet opificariam, haturgicam, et metallurgicam, nec non Mineralogiam et Pharmaciā, ut et collegium de corporibus inflammabilibus. Experimenta ad omnes has doctrinas pertinentia, illo dirigente, in laboratorio chemico repetii. Ex praelectionibus praeterea generosiss. Equit. IHRE in T. Liuii Rom. historiam multum profeci. In Physica autem cel. DVRAEO duce usus sum, et, in stilo latino, meritissimo iam Jene cel. EKERMAN. A. 1771. more apud nos recepto, examen in articulis doctrinae fidei apud vener. KINMARK subii, eodemque anno cel. RISELL profectus meos in iure publico Suecano probavi. Anno 1773. indolem fontis acidularis in pago Dannemark, milliare circiter Vpsalia distantis, explorare aggressus sum, qui haecenus non satis examinatus, plures sanauerat morbos; unde dissertatio, de fonte acidulari Dannemarkensi enata, quam sub praesidio cel. BERGMANI defendi. Inde Stockholmiam redux eadem tractare perrexi studia, et praecipue in partes chemicas et pharmaceuticas incubui, Vpsaliam subinde, quamvis brevioribus ad id sumtis temporis spatiis, reuifere non negligens. Mense Maii a. 1778. patriae finibus tantisper relictis, maritimo itinere primum Lubecam petii, deinde ad celebres Germaniae fontes Pyrmontanos, et Hassiae Geismarienses diuertens, ut in ipso loco partes constituentes harum acidularum curatius cognoscerem, Gottingam m. Augusto veni, a celeberrimorum quibus hae Athenae clarent virorum doctrinae suppetias petiturus. Hic postquam a Magnifico Academiae tunc temporis Prorectore summe vener. KVLENKAMP iura academica consecutus essem, praecepta Semiotices et Therapiae a cel. BALDINGERO hausi, collegium quoque clinicum sub auspiciis eiusdem cel. viri frequentavi; Botanices, Materiae medicae, morborumque infantum explicationem a cel. MURRAY accepi; qui et, ut singularis fauoris eius alia taceam testimonia, pluribus me speciminibus plantarum rariorum ditauit, et cui non sine maxima utilitate in excursionibus botan.

tan. frequentissime me comitem adiunxi. Cel. WRISBERGII fautoris summe colendi, praelectiones anatomicas et institutiones artis obstetriciae, maximo cum fructu audiui, quo duce etiam nosocomium obstetricium frequentavi. Cel. RICHTER in Therapia speciali, Chirurgia medica et manuali ac doctrina de morbis ossium, praeceptorem peritissimum et fauentissimum habui. Pathologiae generalis et specialis praecepta exper. STROMEYER mihi tradidit.

Reuocat mihi optimus Candidatus de vita sua narratione gratissimam vitae meae partem in memoriam, ut qui eadem mecum vrbe natus, eidem litterarum vniuersitati prima studiorum fundamenta debet, inmo communem Praeceptorem, coelitibus iam adscriptum, LINNAEVM, veneratur. Post b. AVRIVILLIVM, cel. NOREN, et *me ipsum*, Suecorum ille quartus est, qui Doctoris medici gradum in hac nostra academia ambierunt, quem in eum conferre et meritissimi parentis eius causa, cui bene cupere non vnum vinculum iubet, et Candidati nostri doctissimi, acceptissimum mihi est. Etenim is, ut mentis integritate discendi-que auiditate nemini secundum se esse passus est, ita et in examine et in cathedra tam egregios in arte nostra profectus demonstrauit, ut desiderio eius summis honoribus potiundi lubentissime annuerimus. Habita, de *principio inflammabili, eiusdem proprietatibus nec non cum acidis combinatione*, lectione cursoria, dissertationem de *Catechu* d. II. Septembris publicae censurae subiecit.

IV.

IO. FRIDER. ADOLPHVS BECKER

LIPPIACVS.

Natus sum Barndorfii in Comitatu Lippe-Detmoldt anno huius Saeculi LV, patre IOANNE HENRICO BECKER, Pharmocopaeo, iam dudum morte mihi erepto, matre AMALIA CHARLOTTA e stirpe LORENTZIANA. Post patris optimi obitum prouidentia diuina nactus sum vitricum ANDREAM BECKER, Chirurgum, paterno amore ita me prosequen-

sequentem, ut ne minimo quidem gradu defectum sentiam patris germani. Miserunt me parentes optimi, quam primum aetas permetteret, ad Gymnasium, quod est Lemgoviae optime instructum, ibique viro doctissimo IVSTO CONRADO MENSCHING, Gymnasii Rectori, nec non IOANNI FRIEDERICO SASSE, tunc temporis Conrectori, nunc ad aedem St. Mariae Pastori, in linguis Latina, Graeca, Gallica, in Logica, Matthesi, Historia, Geographia, et in linguae vernaculae stylo cultiori me erudiendum tradiderunt. In lingua Anglica postea annis academicis instructione usus sum cl. GLANDORF, bibliothecae Goettingensis Secretarii. Linguarum, aliarumque scientiarum, quibus opus est, cognitione praeparatus, artis pharmaceuticae addiscendae causa curae IOACHIMI GOTTLIEB FIEDLERI, Pharmacopaei Cassellani peritissimi commissus sum, et sub huius viri manu-ductione per quatuor annos theoretice et practicae Pharmaciae operam dedi. Elapso destinato Pharmaciae addiscendae tempore, ad Georgiam denique me contuli Augustam, ubi, viro consultissimo et illustri GEORGIO FRIEDERICO MEISTER academiae fasces tenente, in civium academicorum numerum sum receptus. In hac florentissima musarum sede instructionibus usus sum praeceptorum, quorum in aeternum sacra mihi erit memoria. In Logica et Metaphysica nimirum ill. FEDERVM; in Therapia generali et speciali, Pathologia utraque, Semiotica, Materia medica, Historia medicinae litteraria, exercitationibus clinicis, quibus per sesqui annum fere sub fidei manu-ductione interfui, ill. BALDINGERVVM; in Botanica, Materia medica, atque utilissimis exercitiis examinatorio-disputatoriis, ill. MURRAY; in universa Anatomia, Physiologia, Medicina forensi, arte Obstetricia tam theoretica, quam practica ill. WRISBERGIVM; in Chirurgia medica et manuali, in priuatissimo collegio super oculorum morbis, in Therapia speciali ill. RICHTERVVM; Osteologia, Pathologia utraque, Historia naturali cel. BLUMENBACHIVM; in Therapia generali cel. STROMEYERVVM; in Physica, Matthesi pura et Chemia b. ERXLEBENIVM; in interpretatione quorundam poetarum Graecorum Ill. HEYNE et ill. KVLENKAMP, praeceptores veneror summe denenerandos.

Non fefellit Candidatus doctissimus augurium, quod ex infesta eius in recitationibus nostris audiendis et vario exercitationum genere, quod heic suppetit, suum in vsum vertendo, sedulitate cepimus, sed

utroque specimine confirmavit. Nouissimo isto, quo in cathedra die 16. Septembris post meridiem perfunctus est, *Specimen sistens experimenta circa mutationem colorum vegetabilium a corporibus salinis cum corollariis* cum applausu defendit, postquam de *Camphorae viribus et solutione pro usu medico* cursorie egisset.

Omnibus itaque a praenobilissimis Candidatis legitime et ad vota nostra praestitis, nihil prohibet, quo minus Eosdem ad honores exoptatos admittamus. Et hosce quidem non mediocri decore ipse ille dies locusque, quibus illos impertire mihi contingit, augebunt. Vt vero et Vos, *Magnifice academiae Prorector, illustrissimi S. R. I. Comites, Professores gravissimi, Ciues generosissimi et praenobilissimi, et Hospites omnium ordinum honoratissimi*, beneuola et frequenti Vestra praesentia hanc panegyrim ornare haud grauemini, obseruanter et humanissime meo ordinisq; mei nomine rogo. P. P. in academia Georgia Augusta die 16. Septembris A. R. S. 1779.

(L. S.)

ERTATIO MEDICA
INARTURALIS.

NGRVA PUR-
TIVM QVORYN-
M AD MORBOS
PPPLICATIONE.

QUAM
DO DEO PRACEDERE
INSTITUTUM
T MEDICORUM ORDINIS
IN PRINCIPATU ATENSIS
UNIVERSITATE

DO LICENTIA
IN MEDICINA MONACENSIS
AC
LEGIS DOCTORALIA
RITE CONSEQUENTEM
EXAMINIS

JACOBUS PRAUN
CAROLINA SVB

ANNO DOMINI MDCCLXXV

1775

Typogr.

